

MULGI VALLA LEHT

MULGI SÕNA

NR 9 (41) OKTOOBER 2021 HIND 0,26 €

LEHES

Lk 3

Parim õpitegu
on Mulgimaa
Peremäng

Lk 4

Abja-Paluoja
sooja hind langeb

Lk 6

Ettevõtte
Holtem

Lk 9

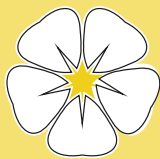
Kotkanood
sügismetsas

Lk 14

Kultuurikava

Tunnustati haridustöötajaid

Teisipäeval, 5. oktoobril tähistasime Mulgi vallas õpetajate päeva. Traditsiooniliselt toimus ka aasta haridustöötajate tunnustamine, mille eesmärgiks on tähtsustada nende rolli, tõsta esile edukaimate tegevust ning tunnustada Mulgi Vallavalitsuse hallatavate asutuste haridustöötajaid, kelle töö ja isiklik eeskuju on oluliselt kaasa aidanud noorte kujunemisele mitmekülgset arenenud isiksusteks ning kelle tegevus on positiivselt mõjutanud haridusasutuste ja Mulgi valla arengut.

Tunnustuse pälvisid:

Teenekas õpetaja 2021 – Maie Liiber

Aasta õpetaja 2021 – Anneli Veevo

Aasta haridusasutuse juht 2021 – Ardo Agasild

Aasta noor õpetaja 2021 – Riina Linaste

Aasta alushariduse õpetaja 2021 – Annika Artla

Suur aitäh teile! Jätkuvat rõõmu ja jaksu selles hindamatus töös!

Maie Liiber

FOTO: ARTUR VIKS

Anneli Veevo ja Ardo Agasild.

FOTO: KEIJO KOORT

Riina Linaste.

FOTO: HALLISTE PÕHIKOO

Annika Artla.

FOTO: REELIKA LIIVAK

TEENEKAS ÕPETAJA – MAIE LIIBER

Maie Liiber on vene keele õpetaja alates aastast 1979. Töökogemust on AKG-s kokku suisa 42 aastat. Ta on panustanud õpilaste arengu toetamisse, arvestanud iga õppija võimekust ja individuaalsust. Maie on pikalt olnud klassijuhataja, nõustanud õpilasi ja lapsevanemaid. Ta on lisaks vene keele õpetamisele andnud ka HEV õpilastele inglise keele tunde. Maie on kolleegidele eeskujuks oma rahulikkuse ja järjekindlusega. Aktiivselt populariseerinud vene keele õppeainet õpilaste seas.

Õppeasutuse edendamises on Maie andnud oma panuse ning on teinud ettepanekuid vene keele õpetamise ja õppekava muutmise osas. Ta on õpilasi kaasanud erinevatesse programmidesse, olümpiaadidele ja keelevõistlustele ning on ise kasutusele võtnud erinevaid keeleõppeprogramme.

AASTA ÕPETAJA – ANNELI VEEVO

Anneli Veevo on töötanud Abja Gümnaasiumis alates 1995. aastast, kokku on ta olnud õpetaja 31 aastat. Ta alustas muusikaõpetajana, hiljem jätkas matemaatika- ja füüsikaõpetajana. Anneli arvestab õpilaste erinevaid võimeid, läheneb õpilasele individuaalselt, toetab ja innustab. Mõistev, hea algatusvõimega, mitmekülgne ja loov õpetaja. Tundidesse toob mitmekesisust, et oleks huvitav. Anneli on tööle pühendunud ning kõigile eeskujuks.

Ta koostab digiõppevahendeid ja teeb ka sisekoolituse kolleegidele. Abivalmis, ilusa keelekasutusega

ja väsimatu ideede generaator. Aktiivne ja edendab kooli, osaleb arengu- ja õppekava koostamisel. Sage õpilastega olümpiaadidel, võistlustel osaleja ja eestvedaja. Aastal 2021 tunnustatud ka tiitliga „Hea kolleeg“.

AASTA HARIDUSASUTUSE JUHT – ARDO AGASILD

Ardo Agasillal on õpetaja kogemus aastast 1998 ja direktori kogemus aastast 2005. Abja Gümnaasiumi direktor on ta olnud neli aastat. Ardo eestvedamisel on kool liitunud erinevate programmidega („KiVa“, „Ettevõtlik Kool“, „Liikuma Kutsuv Kool“). Ta arvestab õppetöö korraldamisel õpilaste võimete ja vajadustega ning läheneb õppijale individuaalselt. Võimaldab õpilastel osa võtta erinevatest projektidest, konkurssidest, võistlustest.

Tunneb hästi seadusi ja HEV temaatikat. Loomult on rahulik, konkreetne, heatahtlik, julgustav, abivalmis ja sõbralik. Oma käitumisega on Ardo kolleegidele eeskujuks, on toetav ja hooliv, suure südamega. Täidab alati oma lubadusi ja arendab aktiivselt koolielu.

AASTA NOOR ÕPETAJA – RIINA LINASTE

Riina Linaste töötab Halliste Põhikoolis alates 2018. aastast. Hetkel täidab 0,4 koormusega haridustehnoloogi ja 0,6 koormusega abiõpetaja tööülesandeid. Oskab märgata ja toetada lapse arengut. Lastega on hea ja usalduslik suhe.

Riina teeb tööd pühendumisega. Oma tegemistes on

täpne, järjekindel, aktiivne, mitmekülgne. Hea huumorimeelega, teeb ümbritseva rõõmsamaks ja aitab keerulistes olukordades optimismi säilitada. Halliste Põhikoolis edendab Riina sotsiaaltööd, tõhustab tugisüsteemide võrgustikutööd ning panustab digipädevuste arendamisesse. Kolleegidele on olnud suureks toeks kaasava hariduse ja digipädevuse valdkonnas.

Riina on toetanud ja aidanud kaasa ühisürituste korraldamisel.

AASTA ALUSHARIDUSE ÕPETAJA – ANNIKA ARTLA

Annika Artla on Karksi-Nuia Lasteaias õpetaja aastast 2008. Tööle pühendunud ja saab lastega hea kontakti. Annika on sõbralik, viisakas, toetav ja motiveeriv. Suhtleb lastega heakskiitvalt, võimaldades kõigil lastel jagada oma kogemusi, ideid ja tundeid. Annika arvestab lapse individuaalsusega ja ergutab lapsi aktiivselt suhtlema, mõtlema, uurima ja katsetama. Kohandab õppematerjale ja õpetamisviise nii, et need vastaksid laste erinevatele vajadustele ja soovidele.

Kolleegidega on Annika rõõmsameelne, arvestav ning majas on aktiivne terviseedendaja. Ta on MTÜ Viljandimaa Tervist Edendavate Lasteaedade ühingu liige. Annika on eeskujuks lastele kui ka kolleegidele ning väärib tunnustamist. Ta osaleb aktiivselt lasteaiarengutegevuses ja ühiste ürituste korraldamisel ning jäädvustab lasteaiarengutegevustest videoid ja fotomontaaže.

MULGI SÕNA

VALLAVOLIKOGUS

23. septembri istungil

Osa võtsid volikogu liikmed: Eveli Allik, Kerti Einstein, Olavi Israel, Kati Kuusk, Merju-Mai Leiaru, Leo Lüiber, Arvo Maling, Ürjo Mälksoo, Jüri Patune, Peeter Rahnel, Mari Saarela, Tarmo Simson, Urmas Suurpuu, Rein Tarkus, Taimo Tugi, Siret Vene, Taavo Viitas, Villu Võsa. Puudusid: Reet Paju, Aimar Peterson, Raimond Tammoja.

- Võeti vastu täiendatud Mulgi valla arengukava 2019–2025 ja Mulgi valla eelarvestrateegiat 2020–2025.

- Võeti vastu Mulgi valla 2021. aasta teine lisaeelarve: tulud 126 187 eurot, kulud 106 468 eurot ja investeerimistegevus 19 719 eurot.

- Muudeti Mulgi Vallavolikogu 18.02.2021 otsusega nr 186 vastu võetud sihtotstarbega finantseeritavate investeeringute nimekirja ja kinnitati laenu abil rakendatavate investeeringute nimekirja ja eeldatavad maksumused järgnevalt:

- 1) Karksi-Nuias Rahumäe 2a ja Abja-Paluoja Pärnu mnt 8 renoveerimine - MATA toetuse omaosalus 34 000 eurot;
- 2) Abja-Paluoja Pärnu mnt 30 hoone renoveerimine 8000 eurot;
- 3) Abja lasteaia toidulifti paigaldus, renoveerimistööd 24 000 eurot;
- 4) August Kitzbergi nimelise Gümnaasiumi investeeringud 46 000 eurot;
- 5) Mulgi valla mängudeväljakute rajamise omaosalus 10 000 eurot;
- 6) Mõisaküla hooldekodu ehitamine - omaosalus 685 000 eurot;
- 7) Karksi-Nuia sotsiaalkorteritega elumaja omaosalus 150 000 eurot;
- 8) sihtotstarbeline toetus põhivara soetuseks MTÜ Mulgi Elamuskeskusele 60 000 eurot;
- 9) sihtotstarbeline toetus hajaasustusprogrammi osaluseks 36 000 eurot;

- 10) Abja muuseumi hoone Posti tn 3 välisfassaadi renoveerimine - MATA toetuse omaosalus 15 000 eurot;

- 11) mälestussammaste renoveerimise omaosalus 30 000 eurot;

- 12) Karksi-Nuia teede investeeringud 33 000 eurot;

- 13) Karksi külamaja maaküte - 17 000 eurot;

- 14) Pärnu mnt 4, Abja-Paluoja lammutamisest allesjääva hooneosa taastamine 22 000 eurot;

- 15) Võidu 5-12, Karksi-Nuia korteri renoveerimine - 6000 eurot.

- Määrati avalikuks kasutamiseks Mulgi vallas Päigiste külas asuv eratee nr 1920254 nimega Lobina tee ja otsustati seada Mulgi valla kasuks isikliku kasutusõigus Suur-Lobina kinnistut 117,7 m (registriosa nr 545939, katastritunnus 19201:003:0370), Meltsa kinnistut 275,3 m (registriosa nr 1408539, katastritunnus 19201:003:0720), Asu kinnistut 130,6 m (registriosa nr 2945839, katastritunnus nr 19201:003:0023) ja Lobina kinnistut 821,4 m (registriosa nr 870639, katastritunnus nr 48001:001:0171) läbiva tee osade suhtes (lisatud asendiplaan).

- Otsustati võõrandada otsustuskorras Mulgi vallale kuuluv Puurkaevu kinnistu (katastriüksuse tunnus 19201:001:0433) suurusega 3940 m² Tagrok OÜ-le hinnaga 500 eurot ja seada Mulgi valla kasuks isiklik kasutusõigus kinnistut läbivale teelõigule pikkusega 80 meetrit, tee laius 4 meetrit.

- Anti Mulgi Vallavalitsusele luba pikendada kasutusliisingu lepingut nr 140384 Mõisaküla Hooldekandekeskuse kasutuses olevale sõidukile Opel Vivaro Combi (reg nr 884 BRX) kaheks aastaks.

- Moodustati 17. oktoobril 2021. a toimuvateks kohaliku omavalitsuse volikogu valimiseks jaoskonnakomisjonid ning nimetati komisjoni esimehed, liikmed ja asendusliikmed.

- Määrati Mulgi valla omandis oleva sotsiaalkorteritega elumaja aadressiga Karksi-Nuia, Tartu mnt 8 korterid 1 kuni 12 sotsiaaleluruumideks, mida kasutatakse Mulgi vallas eluruumi tagamise teenuse korraldamiseks.

- Võeti vastu Mulgi valla sotsiaaleluruumi üürile andmise ja kasutamise kord, mis sätestab sotsiaaleluruumi üürile andmise tingimused, üürilepingu sõlmimise, pikendamise ja lepingu lõpetamise kord ning üürniku õigused, kohustused ning piirangud eluruumi kasutamisel. Korra alusel võib eluruumi taotleda sotsiaalteenusena eluaset vajav füüsiline isik, kelle elukoht Eesti rahvastikuregistri andmetel on Mulgi vald järgnevatel juhtudel:

- 1) lastega pere, kelle sissetulek ei võimalda eluruumi osta või üürida;
- 2) isik, kes tulekahju, loodusõnnetuse, katastroofi või muul sarnasel põhjusel on kaotanud oma eluaseme;
- 3) isik, kes ei ole võimeline või suuteline endale ega oma perekonnale eluruumi tagama;
- 4) eestkostja eestkostetavale;
- 5) asendushooldusteenuselt saabunu, kes suunati asendushooldusele Mulgi vallast ja kellel puudub koht, kuhu elama asuda;
- 6) koduhooldust sobivamates tingimustes vajav puudega isik, kellel on raskusi endaga toime tulemisega;
- 7) eakas või eakatest perekond, kellel ei ole seadusjärgseid ülalpidajaid ja kelle olemasolev elamispiind ei võimalda igapäevast toimetulekut;
- 8) muudel loetlemata asjaoludel eluruumi vajav isik või perekond.

VEA PARANDUS

Mulgi sõna septembrikuu numbris oli ekslikult märgitud Mulgi Vallavolikogu liige Eveli Allik 26.08.2021 aastal toimunud Mulgi Vallavolikogu istungil nii osalejaks kui ka puudujaks. Eveli Allik antud volikogu istungil ei osalenud. Vabandame!

SAAME TUTTAVAKS

Kalle Gaston, turismispetsialist

FOTO: EVELIN PISSARENKO

Alates 5. oktoobrist töötab Mulgi valla turismispetsialistina, kelle peamiseks ülesandeks on Karksi-Nuia Turismiinfopunkti töös hoidmine ja arendamine.

Olen pärit Tarvastu kihelkonnast, hariduselt teoloog, elanud ja töötanud kogu oma teadliku elu Mulgimaal. Kohalik rahvas peaks mind mäletama Karksi ja Halliste

koguduse hingekarjase-na. Pärast kirikuteenistusest lahkumist olen tegutsenud päästeteenistuja, joogaõpetaja ja tugiisikuna. Ent peamiseks tegevuseks kõigi nimetatud ametite taustal on jäänud koduloolise materjali uurimine, kogumine ja kirjastamine. Veerandsaja aasta jooksul on mul õnnestunud koostada ja avaldada 25 peamiselt Mulgimaa kultuuriloo ning pärimusega seotud raamatut.

Viimastel aastatel olen olnud seotud turismiteemadega. Läbisin paar aastat tagasi Mulgimaa giidide koolituse, kus õpetajaks oli oma ala tõeline professionaal Elin Aro. Samuti asusin 2019. aasta sügisel Eesti Maaülikoolis omandama magistrikraadi loodusturismierialal. Koroonapiirangute tõttu muutus paraku kogu õppeprotsess pelgalt veebipõhiseks,

mis pärssis olulisel määral minu motiveeritust kool lõpetada.

Vaatamata koolist lahkumisele usun, et mu teadmised ja kogemused turismindusest, Mulgimaa koduloost, keelest, kultuurist ning giidindusest loovad päris head eeldused andmaks oma poolset panust kodupiirkonna turismivaldkonna arendamisel. Seda muidugi koostöös teie kõikidega. Meie trumpideks selles sfääris on tugev mulgi identiteet, aktiivne ja toimiv Mulgi märgi tootearendus, ning muidugi meile kingitud looduslik ilu ja mitmekesisus. Mõistagi üks olulisemaid eeldusi, et külalised tahavad siia tulla ja siin olla, on küsimus – kas me ise naudime oma elu ja väärtustame olemasolevat ning tehtavat.

KALLE GASTON

Pärnu mnt 2b detailplaneeringu algatamise teade

Mulgi Vallavalitsuse 7. oktoobri 2021. a korraldusega nr 834 algatati Karksi-Nuias Pärnu mnt 2b (katastritunnus 28701:002:0051) kinnistul detailplaneering, mille eesmärk on kauplus-kohviku rajamine olemasoleva Alexela tankla kõrvale.

Planeeringuala maa sihtotstarve on tarnspordimaa ja selle suurus on 716 m² ja. Planeering on kooskõlas kehtiva Karksi valla üldplaneeringuga.

Keskkonnamõju strateegilise hindamise eelhindangut ei koostatud, kuna kavatava tegevusega ei kaasne otsest ega kaudset negatiivset mõju keskkonnale.

Detailplaneeringu materjalidega on võimalik tutvuda Mulgi valla kodulehel: <https://mulgivald.ee/et/parnu-mnt-2b-karksi-nuia>

MULGI VALLA LEHT
MULGI SÕNA

Väljaandja: Mulgi Vallavalitsus

- Toimetaja: Evelin Pissarenko, evelin@mulgivald.ee
- Küllendaja: Merike Kask
- Trükk: Vali Press OÜ
- Tiraaž: 1500
- Leht ilmub kord kuus

Järgmine leht ilmub 15.11.2021

Kaastöö esitamise soovist teatada hiljemalt 1.11.2021

Toimetusel on avaldamisel õigus kaastöid vajadusel lühendada ja redigeerida.

FOTO: ETKA ANDRAS

Mulgimaa Peremäng pärjati riigi parimaks Aasta Õpiteoks

8. oktoobril tunnustas Haridus- ja Teadusministeerium koostöös ETKA Andrasega täiskasvanud õppijaid, koolitajaid ja õpitegu. Kategorias Aasta Õpitegu 2021 valiti selleks Viljandimaal populaarsust kogunud Mulgimaa Peremäng, mis toimus sellel suvel juba seitsmendat korda.

mulgi tooteid, teenuseid ning elamusi.

Peremäng andis sel suvel särtsu juurde peaaegu kolmekümnele kogukonnale üle kogu Mulgimaa ning ligikaudu 4500 külastajat veetis ühe õpetliku päeva Mulgimaal. Jaanika Toome toob välja, et Peremäng annab võimaluse õppida nii tegijatel kui külastajatel. Kõik osalejad õpivad ning see toimub kergelt, lõbusalt ja lihtsalt just nii nagu üks mäng olema peab. Mängupunktide eestvedajad õpivad, kuidas oma lugu rääkida, kuidas ennast paremini turundada, kuidas kogukonda kaasata, kuidas läbi üksteiste innustamise saada juurde motivatsiooni. Selle protsessi kaudu muutuvad nad ise säravamateks, usuvad endasse ning väärtustavad ennast ja oma kaaslasti aina enam. Külastajad saavad kaa-

sa lüüa tegevustes, mis tutvustavad erinevaid traditsioonilisi töövõtteid ning annavad ülevaate Mulgimaa kultuurist, ajaloo, keelest, toidust ja käsitööst.

Peremäng toimub suvekuudel viiel erineval päeval. Igale ajaloolisele Mulgimaa kihelkonnale on pühendatud oma päev, et just selle kandi eluoluga põhjalikumalt tutvuda saaks. Põnevuse lisamiseks koguvad mängijad külastatud kohtadest templeid. Kogu info Mulgimaa Peremängu tegemiste kohta on leitava kodulehel mulgipere-mang.ee.

Alates 2020. aastast jagab ETKA Andras täiskasvanuhariduse tunnustamise konkursi riikliku ja maakonna tasandi laureaatele ka märgiseid. Valitud märk sümboliseerib täiskasvanuhariduse

kõige olulisemat tulemust: õppija uusi väljakutseid ja tema ees avanevat maailma. Stiliseeritud rukkilille kujutis, millest suundub välja üks õielehtedest, mõjub pidulikult ja Eesti ühiskonda väärtustavalt.

Tunnustamise eesmärgiks on väärtustada õppimist ja õpetamist nii avalikus, era- kui ka kolmandas sektoris. Täiskasvanuhariduse tunnustamise konkurs ja täiskasvanud õppija nädal leidsid sel aastal aset 24. korda, seda korraldavad Haridus- ja Teadusministeerium ning Eesti Täiskasvanute Koolitajate Assotsiatsioon (ETKA) Andras Euroopa Sotsiaalfondi toel.

Palju õnne Mulgimaa Peremängu tegusale kollektiivile ja aitäh tehtud töö eest! Jätkuvat jaksu ja tegutsemisrõõmu!

MULGI SÕNA

PENT NURMEKUNDI NIMELINE MULGIMURDELINE LUULEVÕISTLUS

Konkursil osalemise lõpptähtaega on pikendatud 1. novembrini 2021!

Mulgi vallavalitsus korraldab käesoleval aastal Mulgimaa juurtega keeleteadlase ja polügloti, Mulgi murdeluuletaja Pent Nurmekundi auks mulgimurdelise luulevõistluse. 16. detsembril 2021 tähistame auväärt teadlase ja Mulgi murdeluuletaja 115. sünniaastapäeva, mil antakse üle ka luulevõistluse tunnustused.

Võistlus kuulutati välja 1. mail ning töid oodatakse kuni 1. novembrini 2021.

Konkursi eesmärk on lisaks mulgimurdelise luule elustamisele tuua just noori mulgimurdelise luule juurde.

Pent Nurmekundi nimelise mulgimurdelise luulevõistluse statuut

Võistlustöid oodatakse postiaadressil:
Mulgi vald, Abja-Paluoja, 69403, Mulgi vallavalitsus
või e-postile evelin@mulgivald.ee

Võistleja saab 1–5 luuletust. Iga luuletust hinnatakse eraldi.

Võistlustöödel peab olema märgusõna, mis tuleb lisada kinnisesse ümbrikusse kirja sisse või eraldi meilimanusesse autori nime, isikukoodi, aadressi ja kontaktandmetega ning kinnitusega, et ta loovutab võistlustöö esitamise konkursile autoriõiguse Mulgi vallavalitsusele.

Õpilasautoritel tuleb tööle juurde märkida lisaks eelnevale oma vanus ja kool. Küsitud isikuandmed on vajalikud osalejatele väljastatud loomestipendiumi ja kingituste eest tulumaksu maksmiseks.

Võistlustööde hindamine ja tunnustamine

Žürii on viieliikmeline, sellesse kuuluvad kirjandusteadlane, kaks eesti keele õpetajat, mulgi kultuuri asjatundja ja kirjandushuviline.

Parimaks osutunud täiskasvanud autor ning õpilasautor saavad tänukirja ja loomestipendiumi suurusega 300 eurot. 2. ja 3. kohaga hinnatud täiskasvanud autorid ning õpilasautorid saavad tänukirja ning raamatupoe kinkekaardi maksumusega 50 eurot (2. kohad) ja 40 eurot (3. kohad). Kõik ülejäänud autorid saavad kingituseks raamatupoe kinkekaardid (maksumus 30 eurot). Žürii võib teha tunnustuse osas muutusi.

Tunnustused antakse kätte Abja-Paluoja toimival pidulikul sündmusel millest teavitatakse eraldi.

Toetavad: Mulgi vallavalitsus, Mulgi valla muuseumi- ja turismisõprade selts, Mulgi Kultuuri Instituut.

Pent Nurmekundi nimeline mulgimurdeline luulevõistlus
Võistlustöid oodatakse kuni 1. novembrini 2021
Vaata täpsemalt mulgivald.ee/nurmekund

President Kersti Kaljulaid külastas Abja-Paluoja

FOTOD: EVELIN PISSARENKO

Eesti Vabariigi President Kersti Kaljulaid külastas 6. oktoobril oma ametiaja lõpu ringsõidul Abja-Paluoja, et kohtuda selleaastase soome-ugri kultuuripealinna eestvedajatega.

Kohal olid Mulgi Kultuuri Instituudi, Mulgimaa Arenduskoja ja Mulgi vallavalitsuse ning volikogu esindajad. Ajaloolises panga- ja postihoones, praeguses Abja muuseumis toimunud sündmusel kõneldi Mulgimaa kultuurist, kultuuripealinna aastal toimunust ja tulevatest plaanidest ning ettevõtmistest. Maitsti ka mulgi korpi ja teisi kohalike ettevõtjate tooteid.

MULGI SÕNA

SW Energia rekonstrueeris Abja-Paluoja kaugküttevõrgu, soojahind langeb

SW Energia alustas augustis 2020 Abja-Paluoja kaugküttevõrgu kaasajastamist. Mahuka projekti eesmärgiks oli ühildada seni neli eraldiseisvat katlamaja uute ühendtorustikega ning rekonstrueerida Kastani tänava katlamaja.

Ehitustööde tulemusena vahetati välja peaaegu 1800 meetri ulatuses vananenud torustikku. Vana ja halvas seisukorras olnud soojustorustiku lõigud asendati uue eelisoleeritud torustikuga. Tööde käigus kahjustada saanud haljastus ja asfalteed taastati käesoleva aasta kevadel.

Tänaseks on Abja-Paluoja valmis ka uus täisautomaatne hakkepuidukatlamaja, mis on keskkonnasõbralik, varustatud kõige kaasaegsema soojatootmise tehnoloogiaga ning toodab soojust taastuenergiast, hakkepuidust. Seni toodeti Abja-Paluoja sooja

neljas erinevas põlevkiviõlil töötavas katlamajas, mis ei olnud kuigi keskkonnasõbralik ega tõhus. Täna, mil kaugküttetorustik on rekonstrueeritud ja ühendtorustike abil üheks kaugküttevõrguks liidetud, toodetakse toasooja Kastani tänaval asuvas uues hakkepuidukatlamajas.

Kasutades kõige kaasaegsemaid tehnoloogiasid, sai siiani õliküttega töötavast Kastani tänava katlamajast biokütusel (hakkepuidul) sooja tootvat katlamaja. Abja kaugküttevõrku ehk kortermajadele ja valla allasutustele toodab nüüdsest sooja Leedu firma

FOTOD: EVELIN PISSARENKO

Kalvis hakkepuidukatlamaja. Kütusena kasutatav hakkepuit toodetakse madala kvaliteediga puidust või raiejätmetest. Hakkepuitu tuuakse Abja-Paluoja katlamaja

lattu kord nädalas. Siiani kasutusel olnud õlikatel jääb reservi. Reservkatel käivitub peamiselt kahel juhul: hakkepuidukatla rikke korral või soojatarbimise tipp hetkel väga

külmade ilmade puhul.

Uus katlamaja pakub ka tsentraalset sooja vett. Tänu soojuse efektiivsele ärakasutamisele on keskkütte baasil toodetud soe tarbevesi elektri- ja gaasiboileriga võrreldes ca neli korda odavam. Keskmiselt on ühe korteri sääst aastas ca 300 €. Täpsema info saamiseks soovime SW Energia esindajaga ühendust võtta, kirjutades info@swenergia.ee.

Abja-Paluoja kahe projekti kogumaksumuseks on ca 1 miljon eurot, millest ca 50% tuleb Keskkonnainvesteeringute Keskuselt (KIK) ja ülejäänud investeerib SW Ener-

gia. Trassi ehitustööd tegi Metrx OÜ, katlamaja ehitas Kolmtex OÜ. Ehitustööde tulemusena muutus Abja-Paluoja kaugküttevõrk efektiivsemaks ja energiatõhusamaks.

Toasooja hind Abja-Paluoja aasta tagasi oli 73 €/MWh. Tulenevalt katlamaja renoveerimisest ja soojusenergia tootmise üleviimisest biokütusele langes soojusenergia müügihind – alates septembrist on hinnaks 65,40 €/MWh. Hinnadele lisandub seaduses ettenähtud käibemaks.

SW Energia on 1999. aastal asustatud Eesti kapitalil põhinev ettevõte, mis varustab soojusenergiaga 52 kaugküttepõlvkonda ning haldab rohkem kui 250 katlamaja üle Eesti. Hakkepuidul töötab neist 57, sealjuures on enamik neist valminud viimase 10 aasta jooksul. Hakkepuidu kasuks räägib kütuse stabiilsem hind (fossiilsete kütuste hinnad löövad nii Eestis kui maailmas järjest uusi rekordeid) ja keskkonnasäästlikkus: hakkepuidu heitmeks loetakse null.

VADIM NOGTEV
SW Energia arendusjuht

Mulgi valla elanikeni jõuab aasta jooksul ülikiire internetiühendus

Eesti Energia tütar-ettevõtte Enefit Connect alustas Mulgi vallas valguskaablivõrgu ehitust, mis toob elanikeni tulevikukindla, operaatorist sõltumatu kiire internetiühenduse. Käesoleva aasta lõpuks pakutakse liitumisvõimalust pea 900 Mulgi valla aadressile nii Kaarli, Lasari, Umbsoo, Vana-Kariste, Veelikse, Ülemõisa külas kui ka Mõisaküla linnas.

Enefit Connecti taristu liitumiste üksuse juhi Oliver Ruusi sõnul kasvatab ettevõtte järjest sidevõrgu ehitusmahtusid ning uute

alade valikul lähtutakse sellest, kus saab pakkuda kiire internetivõrgu lahendust korraga võimalikult paljudele seda vajavatele aadressidele. Sellest sai lähtutud ka Mulgi vallas.

„Kiire valguskaablil jooksev internet on meie tulevik, mille kättesaadavus peaks olema laialdane. Selle olulisust on veelgi võimendanud tervet maailma tabanud koroonakriis, millest tingitult on kasvanud internetikasutuse vajadus nii kodukontorites kui kaugõppel,“ sõnab ta ning lisab, et valguskaablil jooksev internetiühendus on tänapäeval kõige kiirem ja kindlaim viis

internetivõrgus andmete edastamiseks.

Ruusi sõnul on Mulgi elanikul võimalik Eesti Energia veebilehel (energia.ee/kiireinternet) kontrollida, kas tema aadress kuulub Enefit kiire andmesidevõrgu ehitusplaanidesse. „Kui hetkel veel ei kuulu, saab sealsamas esitada selleks sooviavalduse, mida julgustan kindlasti tegema. Nii saab meie jaoks selgemaks, kus huvi veel on ning saame sellega oma edasistes arendusplaanides arvestada,“ sõnab Ruus.

Liitumisvõimalusega aadresside kogukuluks liitumisel on valguskaablühenduse välja-

ehitamise ühekordne tasu 199-249 eurot. Lisaks kuvatakse liitumislepingu sõlmimisel Eesti Energia iseteeninduskeskkonnas eeldatav tööde valmimise tähtaeg.

Võrguga liitunud klienti jaoks on hilisem operaatori valik vaba ehk teenusepakkujaks saavad olla nii Telia, Tele2, Elisa või mõni teine turuosaline, kes Mulgi vallas teenust pakub. Kõik operaatorid on oodatud vallaelanikele oma teenuseid pakkuma. Kiire internet jõuab klienti pärast operaatoriga lepingu sõlmimist ning vajalike tehniliste toimingute teostamist.

Oliver Ruusi sõnul ei

mõelda operaatorineutraalsusest tihti kui olulisest tegurist. Seda see siiski aga on, sest selle asemel, et siduda end ühe teenuspakkujaga, on kiire interneti vabavõrgu puhul võimalik teenusosutaja ise valida ning seda soovi korral alati ka vahetada. „Läbi operaatorist sõltumatu vabavõrgu on

võimalik hoida sidekulud täpselt nii madalad, kui turg hetkel lubab ning puudub pikaajaline siduv leping vaid ühe teenuspakkujaga,“ tõstab Enefit Connecti esindaja esile olulist argumenti.

MULGI SÕNA

Prügi põletamine saastab õhku ja ohustab inimeste tervist

Kütteperiood toob kaasa korstnaist tõusvad suitsusambad.

FOTO: AVE HUUGEN

Sügis toob kaasa jahedad ilmad ja koos sellega kütteperioodi alguse. Sooja saamiseks tehakse kodustes küttekolletes tuld ning mõnes majapidamises visatakse lisaks küttepuudele ahju ka jäätmeid. Nii aga teha ei tohi, sest olmejäätmete põletamine saastab õhku.

Kodusse küttekoldeesse, olgu see siis kamin, pliit, ahi või katel, sobib ainult puhas kuiv puit. Selline küttematerjal põleb kõrgemal temperatuuril ning tekitab vähem tuhka ja lenduvaid saasteaineid. Tulehakatuseks sobib üksnes kiletamata papp või paber.

Sobimatu küttematerjali: niiske või töödeldud puidu või lausa jäätmete põletamisel tekivad tervele ohtlikud peened osakesed ja vingugaas. Plastjäätmete põletamisel lenduvad aga eriti mürgised saasteained (nt dioksiinid ja furaanid), mis võivad põhjustada

vähktõbe, väärarenguid ja arengupeatust. Korstna kaudu õhku lendunud saasteained langevad maapinnale ning vette, kust need omakorda liiguvad edasi toidulauale, kui sööme oma aias kasvatatud saadusi.

Dioksiinid on silmale nähtamatud ja nende mõju inimese tervisele ei avaldu kohe. Võib minna aastaid, enne kui haigusnähud ilmnevad. Peale välisõhu jõuavad saasteained ka siseõhku, suuremas koguses näiteks siis, kui pikka aega kütmata ahi või pliit suitsu sisse ajab. Põlemisel tekkinud

peened tahmaosakesed võivad aga soodustada südame-veresoonkonna ja hingamissüsteemi haigusi.

Välisõhu kvaliteedi mõõtmistest selgub, et õhukvaliteet halveneb peenosakeste tõttu just kütmissüsteemi algul ning seda eelkõige ahiküttega piirkondades. Suits ei rända kaugele, madalatest korstnatest väljunud suits ning suur osa saastest langeb maha sealsamas piirkonnas, sest külmal ajal on hajumistingimused halvemad. Kütteperioodil võib peenosakekestest põhjusta-

tud õhusaaste küündida ahiküttega piirkondades tasemele, mis on võrreldav liiklusest tuleneva saastega tiptunnil suure magistraali ääres.

Saasteainete vähendamiseks tuleb kütteks kasutada ainult kuiva puitu. Niisked küttepuud ei sütti ahjus korralikult ning süttimisfaas venib märksa pikemaks – see omakorda suurendab vingugaasi ja peenosakeste arvukust õhus. Niiske puidu kasutamine tähendab ka seda, et osa soojusest läheb raisku, sest osa energiat kulub puidu kuivatamisele.

Tuli tuleks süüdata ahjus alati ülevalt ja kui võimalik, siis halud laduda restina. Nii põlevad puud palju kõrgemal temperatuuril ja keskkonda eraldub vähem saasteaineid. Kuna ahjuukse avamisel paiskub saasteaineid ka tuppa, siis peaks ust avama võimalikult harva.

Suurem kogus papi- ja paberijäätmeid on põletamise asemel mõistlik hoopis ringlusse saata. Need saab viia avalikesse kogumiskonteineritesse või kohaliku jäätmejaama, sinna saab viia ka plastpakendid. Lähima jäätmejaama, avaliku pakendikonteineri või vastuse küsimusele, kuhu millised jäätmed viia, leiad lehelt kuhuviaa.ee.

DAGMAR UNDRITS
Keskkonnaameti välisõhu
peaspetsialist

Kas teadsid, et ...

Ühe perekonna tekitatud jäätmete koduahjus põletamisel vabaneb keskkonda hinnanguliselt sama palju toksilisi ühendeid kui u 200 tonni prügi põletamisel jäätmepõletustehases. Tehases põletatakse jäätmeid stabiilselt kontrollitud keskkonnas temperatuuril 1000–1100 °C, mille juures põlevad toksilised õhusaasteained vähemohlikeks põlemisproduktideks. Seevastu koduahjus põleksid jäätmed madalamatel temperatuuridel ja ebastabiilselt, mistõttu ei põle toksilised ühendid lõplikult ära.

Eelista klaasist ümbrises kalmuküünlaid

Ilmselt oled märganud oma kodu ümbrises jalutades vedelevaid kalmuküünlaid. Kui esmapilgul võib tunduda küünal kalmistult nii kaugele on rännanud, siis tegelikult pole sellise prügistamise taga keegi muu kui hallvares. Lindude eesmärk on süüa küünlavaha, seetõttu haaravad nad kalmistult kerge plasttopsis küünla kaasa. Tühjaks nokitud plastümbrised jäävad aga loodusesse vedelema.

Hallvarestele nende loomulikku käitumist pahaks panna ei saa, küll saame aga ise muuta enda harjumusi. Kalmuküünalde ostmisel tuleks eelistada klaasist küünlaid, mis on tunduvalt raskemad, kui plastümbrisega küünlad. Klaasist küünlaümbriseid ei suuda varised laiali kanda ning isegi kui lind sisu nokib, ei rända küünlaümbris loodusesse. Klaasi tasub eelistada veel teiselgi põhjusel – seda materjali on võimalik lõputult

ümber töödelda, kui viia tühi küünlaümbris klaasikonteinerisse, saab sellest uus klaasist toode.

Jäätmete ümbertöötlemisest veel parem variant on aga korduvkasutamine, mis tekitab veelgi vähem jäätmeid. Seetõttu võiks eelistada kalmistul klaasist või metallist laternaid, mida saab kasutada korduvalt.

HELEN AKENPÄRG
Keskkonnaameti
jäätmebüroo peaspetsialist

FOTO: MARI KALA

Mulgimaa Arenduskoda avab LEADER-meetme projektitoetuste taotlusvoorud

Projektitoetuse taotlust saavad esitada Mulgi vallas, Tõrva vallas (v.a. Soontaga küla) ja Viljandi vallas (v.a. endise Kolga-Jaani valla territoorium) tegutsevad ettevõtjad, mittetulundusühingud (MTÜ), kohalikud omavalitsused (KOV) ja sihtasutused (SA).

15. november – 15. detsember 2021. a. on avatud taotlusvoor IV meetmele „COVID-19 taastemeede“.

Taotleda saavad piirkonnas tegutsevad turismiga seotud ja/või turismist otseselt sõltuvas sektoris tegutsevad äriühingud, füüsilisest isikust ettevõtja (FIE), MTÜ-d ja SA-d ning ettevõtteid ühendavad MTÜ-d. Taotleja peab olema tegutsenud vähemalt kaks majandusaastat. Toetuse määr on kuni 60% abikõlblike kulude maksumusest. IV meetme taotluste hindamise tähtaeg on 15.03.2022. a.

15. november – 15. detsember 2021. a. on avatud taotlusvoor II meetmele „Külakeskkonna ja kogukonna arendamine“. Taotleda saavad MTÜ-d (sh kohalik tegevusgrupp), SA-d ja KOV-id. Toetuse määr on kuni 90% abikõlblike kulude maksumusest. II meetme taotluste hindamise tähtaeg on 15.03.2022. a.

7. veebruar – 7. märts 2022. a. on avatud taotlusvoor I meetmele „Ettevõtluse arendamine“. Taotleda saavad tegutsevad ettevõtjad. Toetuse määr on kuni 60% abikõlblike kulude maksumusest. I meetme taotluste hindamise tähtaeg on 7. juuni 2022. a.

7. veebruar – 7. märts 2022. a. on avatud taotlusvoor III meetmele „Konkurentsivõimeline ja omanäoline piirkond“. Taotleda saavad ettevõtjad, MTÜ-d (sh kohalik tegevusgrupp), SA-d ja KOV-id. Toetuse määr MTÜ-le, KOV-ile ja SA-le on kuni 90%; ettevõtjale 60% abikõlblike kulude maksumusest. III meetme taotluste hindamise tähtaeg on 7. juuni 2022. a.

Info taotlemise, infopäeva ja konsultatsioonide kohta on leitav MTÜ Mulgimaa Arenduskoja kodulehel www.mulgimaa.ee/meist/mak/toetuse-taotlejale/

Taotluste esitamine toimub elektrooniliselt PRIA e-teenuste keskkonna kaudu.

Taotlusvooru ajal toimub ainult tehniline konsultatsioon.

Mulgimaa Arenduskoda korraldab meetmete infopäeva 26. oktoobril 2021. a. algusega kell 16 Kulla leerimajas, Kulla külas, Mulgi vallas.

MTÜ Mulgimaa Arenduskoda
arenduskoda@mulgimaa.ee
Telefon: +372 5303 8361

Abja-Paluoja ja Karksi-Nuia rajati uudsed pakimajakesed

Abja-Paluoja ja Karksi-Nuia pakiautomaadid on kümne esimese uuendusliku paiga seas, kuhu kerkis temperatuurikindel pakimajake.

Esimesed kümme pakimajakest rajas Itella koos Cramoga Eesti väiksematesse linnadesse. "Smartposti eesmärk on pakkuda hästi kättesaadavat pakiautomaatide võrgustikku üle kogu Eesti. Seega laieneme ka väiksematesse piirkondadesse, et paki saatmine ja saamine oleks võimalikult mugav. Seejuures ei tee me allahindlust kvaliteedi arvelt – ka edaspidi on Smartpostiga saadetud pakid külma ja kuuma eest kaitstud," ütles Smartpost Itella pakiveoteenuste direktor Rauno Parras.

Koostöös Cramoga valmisid pakiautomaatidele spetsiaalsed sobilikud klaasfassaadiga pakimajakesed. "Soojaku põhimõttel toimiv maja on sobilik mitmete temperatuurikindlust nõudvate saadetiste puhul, kuna pakile on tagatud ühtlane temperatuur nii talvises külmas kui ka palavatel suvepäevadel. Tellides või saates ravimeid, kosmeetikat või toiduaineid tuleks sellele kindlasti tähelepanu pöörata," ütles Cramo Estonia tegevjuht Remo Holsmer.

"Pakimajakese kasutamine on imelihtne. Majja saab siseneda sõnumi teel saadud koodiga kogu ööpäeva vältel, muutes paki saatmise ja kättesaamise senisest paindlikumaks," lisas Holsmer.

Esimesed pakimajakesed rajati Kosele, Türile, Paldiskisse, Abja-Paluoja, Karksi-Nuia, Loksale, Paidesse, Väike-Maarjasse, Järva-Jaani ja Põltsamaale. Lähiajal lisandub pakimajakesi üle Eesti veel parkümmend.

Karksi-Nuia suurim ettevõtte sai uue omaniku ja vahetas nime

Viljandimaa üks vanemaid ettevõtteid, 1992. aastal Karksi-Nuias asutatud puidufirma Textuur vahetas käesoleva aasta alguses omanikku. Täna-seks päevaks on ettevõtte saanud ka uue nime ja värske välise kuvandi, mis peegeldavad muutusi ettevõtte sees.

Firma asutaja Argo Jõgi müüs puidutööstusfirma aktsiaselts Telverile, mis omakorda kuulub perekond Veeberi ettevõttele ja see kannab nüüd Holttemi nime. Ettevõtte juhatuse liikme Eiko Roometi sõnul soovetakse nimemuutusega tõmmata kahte ajastut selgelt eristav piirjoon. "Eelkõige tahame esile tuua uue omaniku visiooni ja ettevõtte arengut. Soovime tööstuse suuremaks ja kaasaegsemaks ehitada. Textuur läheb heas mõttes ajalukku ja asemele tuleb pisut teistsuguse lähene-misega Holttem."

Tootmises jäävad ettevõtte põhisuunad samas ehk Holttem toodab endiselt saematerjali, sõrmjät-katud materjali ja mööb-likomponente. Tööstuse kõrvalproduktidest toodetakse soojusenergiat, millega kaetakse ära sisuliselt terve Karksi-Nuia küttevajadus.

Uute omanike prio-riteet on täna eelkõige töökeskkonna parenda-mine. Inimestele soovi-takse lähemal olla ja kogu keskkonda ettevõtte sees tahetakse muuta inimsõb-ralikumaks. "Minu enda kõige suurem soov on ala-ti olnud, et inimene peab tahtma tööle tulla. Panus-tame lähitulevikus kõvas-ti sellesse, et meil oleks motiveeriv, kaasaegne ja turvaline töökeskkond. Peame oma kogukonda väärtustama. Esimesed sammud selles suunas on

tehtud, aga arenguruumi on veel," rääkis Roomet.

Juhtimisstruktuur peab juhatuse nägemuses jõud-ma samuti uuele tase-mele. "Loogiline on, et igal tööstusharul on juht, kes vastutab kogu toot-misprotsessi eest, teab peensusteni kõiki detaile ja oskab näha ettevõttes toimuvat laiemalt. Nii suures ettevõttes peavad olema valdkonnajuhid, vastasel juhul jääb po-tentsiaal saavutamata. Ma olen sarnast organi-satsiooni juhtinud ja tean kui oluline see on."

Innovatsioon tagab jätkusuutlikkuse

"Me ei saa mööda vaa-data sellest, et ettevõt-te hea majandamine on jätkusuutlikkuse seisukohalt hästi oluline," üt-leb Roomet, kelle sõnul ollakse kõikide plaani-tavate tehnoloogiliste arendustega alles umbes poole peal. "Meie ainus eesmärk ei ole kindlasti ainult kasum, aga ettevõtte peab töötama võimalikult efektiivselt, et erinevates tuluolukordades ellu jääda. Samuti peab firma teenima omanikule tulu, et tal oleks üldse moti-vatsiooni sinna edasi investeerida. Üha koha peal tammumine ei vii kuhugi."

Tööstuse värskeim uuendus laiub sõrm-komponentide tootmise

tehas, kuhu tehti märkimisväärne investeering uue tehnika näol. "Oleme saanud selle suhteliselt kiiresti täisvõimsusel tööle ja selle üle tunneme küll peenikest uhkust," lausub aastaid erinevaid puidutööstusettevõtteid juhtinud Roomet. Järg-mööda läbivad uuenduskuuri ka kõik teised toot-mishooned ja –seadmed.

Mehe sõnul tulebki konkurentsipüsimeks innovatsiooniga kaasas käia. "Ma ei tea ettevõt-jaid, kes iga päev kasvõi natukene selle peale ei mõtleks. Isegi kui suudad leida konkurentide ees mingisuguse selge eelise, siis tavaliselt see kauaks nii ei jää. See võib anda eelise pooleks aastaks, maksimum aastaks."

Efektiivsete ja uuenduslike lahenduste ot-simine peab Roometi arvates olema alateadlik ja igapäevane. "See ei saa olla eesmärk omaette, vaid peab tänapäeval olema iga ettevõtte juh-timisse sisse kodeeritud. Siin on küsimus selles, kas suudetakse turul toi-muvaga kaasas käia, või tulevad teised ja panevad mööda."

Oskustöölised on suur valuuta

Roomet nendib, et nagu mujal sektorites, on ka puidutööstuses kasva-nud nõudlus spetsia-listide järele. Samas on oskustöölised endiselt need, kellela kuidagi hakkama ei saa. "Kõige suurem valuuta on need inimesed, kes suuda-vad teha rutiinset tööd. Inimesed, kes päriselt tahavad teha näiteks lii-nitööd. Ma pean neist kõige rohkem lugu, sest väga paljud seda täna-päeval teha ei suuda."

Enam kui 150 töötajaga Holttemi omanikud perso-nalis olulisi muutusi teha ei plaani. Kuigi töö-tajate arv on võrreldes aasta algusega mõne-võrra suurenenud, pole kollektiivi kasvatamine eesmärk omaette. "Väär-tustame neid inimesi, kes meil on ja püüame neile järjest paremaid tingi-musi pakkuda," lisab Roomet.

Täna sel päeval töö-tab firmas ka arvesta-tav hulk lõunanaabreid. "Me ei keskendu ainult Karksi-Nuiale, vaid meie huviringi kuulub ümb-ruskond laiemalt. Sinna

sisse mahub ka Läti, mis on meie jaoks väga olu-line. Meil on ligi kolm-kümmend kolleegi teiselt poolt piiri. Peame nüüd vaatama, kuidas me seal-pool ka midagi ägedat korraldada saame."

Soov panustada kogukonda laiemalt

Uued omanikud pea-vad piirkonna ühe suuri-ma ettevõtte oluliseks ka kohalikule kogukon-nale öla alla panemist. "Kui me saame oma tee-nuste või toodetega kel-lelegi rõõmu valmistada või kohalikke üritusi toetada, siis seda teeme me heameelega."

Holttem varustab töös-tuse kõrvalproduktidest toodetud soojusenergi-a läbi oma tütaretevõt-te kohalikkude kooli, laste-aeda, elanikkonda ja teisi Karksi-Nuias asuvaid ettevõtteid. Roomet seda üle tähtsustama ei kipu.

"Küttemajanduses mingit suurt aatelistust ei ole. Ühel pool oli või-malus ja teisel pool va-jadus. Muidugi on tore, et saame ka läbi selle kohalikele inimestele kasulik olla."

Uus imago rõhutab tõsiseltvõetavust

Puidufirma strateegi-lise brändingu teos-tas Eesti üks maineka-maid disainiagentuure Neway. "Holttemi lo-gomärk sümboliseerib puidu väärimist ja materjali maksimaal-set kasutamist. Brändi nimi rõhutab tugevust ja rahvusvahelisust," kom-menteeris Neway brän-distrateeg Jaan Naaber.

"Mets on Eesti kõige olulisem loodusvara ja me peame suutma seda kõrgeimal võimalikul viisil väärimada. Kogu meie imidžimuutus pee-geldab eelmainitud ja meie ambitsiooni kas-vada rahvusvaheliselt tunnustatud puidutöös-tuseks. Tahame olla tõ-siseltvõetav ettevõtte, kes hoiab oma kogukonda ja teeb oma tööd või-malikult hästi," rõhutab Roomet.

MULGI SÕNA

ETTEVÕTTEST

Holttem AS (kuni käes-oleva aasta septembrini Textuur) on Viljandimaal Karksi-Nuias tegutsev puidutööstusettevõtte, mis loodi 1992. aastal. Ettevõtte asutaja Argo Jõgi müüs tööstuse käesoleva aasta alguses Telver Grupile. Omanikuvahetusele järgnes septembris nime- ja kuvandimuutus. Holttem on tööandjaks enam kui 150-le inime-sele.

Komponendivabrik.

FOTOD: ELMO RIIG

Ruum kasvab ja areneb koos meiega

Eesti suurlinnastub. Inimesed kolivad piirkondadesse, mis asuvad tömbekeskuste lähistel. Maakohad ja väikelinnad kaotavad püsielanikke: mida väiksem asum ja mida kaugemal suurlinnadest seda kiiremini.

Elanike lahkumine käivitab kahanemisspiraali ja loob soodsa pinnase elukeskkonna halvenemisele. Avalikku ruumi ilmuvad mahajäetud hooned, taristu ei vasta enam nõuetele ja seda ei suudeta korras hoida. Inetu elukeskkond omakorda halvendab elanike suhtumist oma kodukohta, sh vähendab kogukonna aktiivsust ning panustamist paiga arengusse ja isegi tekitab piinlikkust.

Üks eeskujulik asumi süda, olgu see suur- või väikelinnas nagu Karksi-Nuia, omab sümbolset tähendust ja on kohaliku identiteedi alus. Võimalus aastaringelt pere, sõprade või külalistega aega veeta, jalutada aktiivselt ja inimsõbralike detailidega pikitud keskuses, istuda kohvikus või küllastada galeriid on just kohalike elanike jaoks oluline, rääkimata näiteks ettevõtlikest kohalikest kunstnikest, käsitöölised ning väiketootjatest,

kes oma kaupa ju müüa ja esitleda soovivad. Korras- ja läbi mõeldud avalik ruum, mis on kutsuvalt eksponeeritud ka külalistele ja turistidele, sisestab usku linna tulevikku.

Kõik algas 2020. aasta sügisel, kui meepalinnateemalised kogukonna kohtumised Kerstin Rei ja Mulgi valla kaasabil teoks said. Toona oli teemaks Meepealinn 2030 visioon, kus paljude huvitavate teemade hulgas otsiti ka väljundit keskpiltsile. Pakuti välja, et seal võiks olla näiteks meeteemalised väikevormid ja sümbolika kas tarude, mesilaste või meeautomaadi näol. See viimane idee tuli Urmas Suurpuult ja väärrib minu arvates kindlasti mitte ainult mõtlemist, vaid valmis tegemist. Kõik ikka selleks, et meie ühine avalik ruum oleks aastaringelt pilkupüüdev ja esteetiline. Linna tuleviku üle ei tohiks otsustada ilma selge visioonita, mis on omakorda loodud kohaliku eripära ja identiteeti arvestades.

Nüüd on koosolekuid läbi viimas huvigrupi pinnalt sündinud ja hiljem veelgi mõttekaaslaste leidnud kogukonnatühendus Meie Mulgimaa, kes on sama missiooni jätkamas. Juulikuus osaleti nii Abja-Paluoja kui ka Karksi-Nuias kodukohvikute päeval ja korraldati ühised mõtetalgud, kus kogusime ja jagasime ideid, kuidas luua

Karksi-Nuia keskvaljak 2021.

FOTO: TAAVID MEEDIA

parim visioon oma koduko- hant, kus oleks veelgi parem elada, puhata ja töötada. Osalesin aktiivselt aruteludel ruumiloome teemadel ja mulle teeb rõõmu rahva innukas huvi asja vastu ning avaliku ruumi alase teadlikkuse kasvamine. Usun, et see on alles algus.

On levinud ekslik arusaam, et ruumi teevad vaid oma eriala spetsialistid nagu sise- ja maastikuarhitektid, planeerijad, arendajad, arhitektid. Unustame eelarvamuse ja keskendumise erilisele, jätame kitsaste valdkondade piiritlemise ja liigse spetsialiseerumise ning sildistamise. See ei lase tekkida arengul, vaid viib killustumiseni. Seega teen ettepaneku piirid kaotada:

teeme nii, et ruumi loovad inimesed, meie kõik. Et "koosloome" ei oleks üksnes õõnes sõna arengudokumendis, vaid saaks päriselt teoks. Loovus ja koostöö ning erinevate kvaliteetide segunemine soodustab ja rikastab protsessi.

Ruumiaktivism ei tähenda vaid linnastunud hipsterite või ökoäärmuslaste potipõllunduse ja kommuunielu viljelemist, vaid see on mistahes piirkonna elanike normaalne ja loogiline huvi oma elukeskkonna väärindamise vastu. See on mõtteviis, et kui tahetakse midagi head, siis selle nimel tegutsetakse. Ruumiaktivism võimaldab ühise eesmärgi vormumist ja see omakorda soodustab arengut.

Kui me räägime heast avalikust ruumist, siis tegelikult on olulisim, et kõik inimesed saaksid seda otsustavalt kasutada. Avalik ruum on mõeldud kõigile, olema lisaks funktsionaalsele ka ilus, kutsuv, ohutu ja inimkeskne. Kahtlemata, Karksi-Nuia keskvaljakul asub igati korrektne parkimisplats ning selle kõrval mugavalt niidetav muruplats. Aga puudub inimsõbralikkus ja mitmekesisus, moodsale ajale kohane atraktiivsus, mis pakub meeldivat, põnevat ja turvalist olemist ning tegevusvõimalusi igas vanuses inimestele, küll aga leidub seal selleks piisavalt potentsiaali.

Toon näite ja eeskujuna

na Paide linnas sel suvel korraldatava ruumiekspereimendi Paideway, mille eesmärgiks oli kujundada linna keskvaljak ümber heaks avalikuks ruumiks, kus kaheks kuuks suunatakse tavapärase auto- ja bussiliikluse ümber, et luua mõnus suvine puhkepaik nii linnarahvale kui külalistele. See on hea näide, kuidas ajutuslik loob teed püsivale ning suhteliselt käepäraste vahenditega saab katsetada ja rajada keskvaljakule tsoonitud ala, kus leidub mugavaid istumiskohti, põnevaid detailide lastele jne. Arvan kindlalt, et ka meie valla suuremates linnades võiksime ära teha oma Mulgiway. Koos, ühtse ja aktiivse kogukonnana, pannes mõtted elama, võttes osakese hingetust ja umbisikulisest tänavaruumist inimesele tagasi.

Tasub mees hoida, et vaid ühtne kogukond suudab luua väärtuslikku miljööd ja otstarbekat olmet. Samas, läbimõeldud ja atraktiivne linnaruum soodustab omakorda elanike sotsiaalset lävimist, kodanikuaktiivsust, mõttekaaslust ja uhkust oma kodukohta üle. Vastastikkuses mõjus pöördub kahanemine spiraalseks kasvaks ja õitsetuks. Seega on just kvaliteetne ja perspektiivikas linnaruum võtmesõnaks paikkonna arengus.

LIIS MÄRTSON, arhitekt

Abja raamatupood kui kogukonna kultuuritaevas, maa, päike, kuu ja tähed

FOTO: EVELIN PISSARENKO

Raamatud on meist ehk iga ühe kodu aukohal ja hinnatud. Olles kasvanud nõukaajal, kus mind huvitanud raamatud olid kättesaamatud, siis oli mul noorena unistus, et ma saaksin oma lastega igal kuul osta ühe mind ja ühe neid väga huvitava raamatu. Kui mul lapsed sündisid, siis me seda ka tegime. Need olid toredad ajad, näha nende kasvamis-

ja nende järjest muutuvaid raamatuvalikuid. Teadupoolest on raamatuvalik seotud inimese elus toimuvaga. Nii peegelduski nende kasvamine ka nende raamatute valikus ja mul osutus seeläbi suurepärase võimalus lugeda oma lapsi nagu raamatuid. Kogu see igakuine raamatute valimise ja ostmise protsess lastega oli nii põnev ja nauditav,

Raamatupoed pole igal maal nii iseenesest mõistetavad kui seda on meil. Näiteks külastasid meid mõni aeg tagasi sloveenlased ja nendel selliselt eraldi raamatupoode polegi nagu näiteks meil Abjas. Neil müüakse raamatuid koos teiste kaupadega suurtes ketikauplustes. Nad imestasid väga meie raamatupoe olemasolu üle. Ja nii see tavaliselt täpselt ongi – võõrad märkavad meie erilist rohkem kui meie ise. Et see erilisus meie igapäevaelu alla ära ei mattuks, otsustasin meie Abja Raamatupoest kirjutada. Kirjutada sellest, kuidas Abja Raamatupood mind on inspireerinud, elus edasi kandnud ja kuidas ta on meie perele unistuste täitumise ja meelisostude lemmikpaik.

eriti veel koos raamatusoovitustega ning uute raamatute tutvustamisega müüjate poolt. Need olid toredad ajad! Kindlasti poleks see olnud nii eriline ja meelilüendav, kui me oleks seda pidanud tegema näiteks Selveri või Rimi raamatuleti juures. Nüüd, kus mu enda lapsed on suured, olen veidi harvema järjepidevusega valinud oma kaksikutest õetütartele ja venna lastele Soome kingituseks või postiga saatmiseks eestikeelseid lasteraamatuid. Alati olen saanud suurepäraseid soovitusi ning lastele on

need raamatud väga huvi pakkunud. Mulle on alati meeldinud mind huvitanud raamatuid omada. Raamat on minu jaoks nii isiklik asi, et see raamat, mis mind isiklikult puudutanud on, see peab olema minu enda oma ja minu lemmikraamatute riulis. Ning siit tuleb ka soov niioelda omada ühte ja erilist lemmikraamatupoodi. Suur tänu Abja raamatupoele, et selline võimalus on mulle minu kodukohaks osaks saanud, aitäh selle eest!

Lisaks kõigele sellele on Abja raamatupood ka üldi-

semas mõttes kogukonna hoidja ja toetaja ning Abja raamatupoest on minu arvates kujunenud ka suurepärase kogukonna esindusasutus. Võtame näiteks meie selleaastase soomeugri kultuuripealinna aasta, kus Abja raamatupood pakkus soomeugri Tsirgule kodu. See kodu on Tsirgule kindlasti senistest seitsmest eelnevast erilisem ja kindlasti ka väga auväärne kodukoht. Soomeugri rahvaste mütoloogias tuntud Ilmalind Tsirk on soomeugri kultuuripealinna sümbol. Sellel aastal maanduski siis

Tsirk aastaks Eestisse ning tähistab Abja raamatupoe vaateaknal pidulikult soomeugri kultuuripealinna ajaloo kaheksandat asukohta. Läänemeresoome rahvapärimeste järgi sündis maailm linnunest. Kõige enne olevat olemas vaid taevast ja lõputu ürgookean, mille kohal Ilmalind (tavaliselt part) omale pesapaika otsis. Leidnud üksiku mätta, munes ta selle peale kolm muna. Tuuleil veeretanud munad merre ning neist sai taevast, maa, päike, kuu ja tähed.

Siinkohal tahaksin oma loo kokku võtta sõnadega, et Abja raamatupood on meie kogukonna kultuuritaevas, maa, päike, kuu ja tähed. Aitäh, Abja raamatupood ja tema endised ning praegused töötajad! Jõudu ja jaksu edasipidiseks, jääge kestma!

PIRET LESKOVA
Abja raamatupoe suur austaja

Halliste Põhikooli aastapäeva tähistati taas jooksuga

Sellel aastal tähistab Halliste Põhikool kooli 148. aastapäeva. Kooli auks joostakse igal aastal aastapäeva jooksu. Jooks kulgeb Hallistest koolini. 6. oktoobri hommikul enne starti pidas direktor Merle Hüva sünnipäevakõne ja siis läksid nii õpetajad kui õpilased rajale – selle läbis kogu koolipere.

Ikka ja jälle on leidunud koolis häid jooksulapsi. Aastapäeva jooksu võitjad on olnud parimad jooksjate seas maakonnas ja vabariigis. Nii ka sellel aastal, kus tüdrukute võitja 7. klassi õpilane Anete-Ly Põder tuli nädalapäevad varem maakondlikul jooksukrossil oma vanuseklassis kolmandaks ja poiste parim 9. klassi noormees Tauri Meel võitis maakonnas esikoha. Esile tõstmist väärivad 4. klassi õpilased Elerin

FOTO: PEETER JÜRGENSON

Einula ja Henry Käärid, kes hingasid võitjatele kuklasse. Hästi jooksid veel Kerden Kadarik, Ragnar Tomson, Sten-Marcus Põder ja Aare Tselištšev. Tauri Meel võitis jooksu teist aastat järjest enne teda on samaga hakkama saanud kooli vilistlased Alar Orgusaar ja

Romet Ain. Kogu kool sõi sünnipäevatoriti ja iga klassi parimat tüdrukut ja poissi autasustati medaliga.

Enne kooli aastapäeva lõi kool aktiivselt kaasa maakondlikel koolide spordivõistlustel, mis sellel aastal toimusid Euroopa liikumisnädala raames. Kool osa-

les teatekrossil, jalgpallis, maakonna jooksukrossil ja heategevusjooksul. Halliste Põhikooli õpilased töid võistlustelt koju mitu karkat ja diplomi.

LEO LIIBER
liikumisõpetaja

Killukesi sügisest Oravakese lasteaias

Tänapäeval räägitakse palju vaimse ja füüsilise tervise hoidmisest. Ka meie lasteaias otsustasime võtta selle aasta motoks „Terves kehas terve vaim!“

Igal aastal tähistame õues sügise sünnipäeva. Värskes õhus viibimine on alati kõige tervislikum. Õuesõppenädalal õppisime, mängisime, uurisime ja meisterdasime looduses, käisime õppekäikudel. Vanemad rühmad tutvusid väljasõitudel talu tööde ja loomadega.

Sügise sünnipäeva alustasime vestlusega sügise teemal. Siis algas lõbus juurviljajooks, kus olid ühendatud liikumine ja tervisliku toidu tundmine. Lapsed olid jaotatud kahte gruppi – nooremad ja vanemad. Mõlemal grupil oli oma liikumistrada. Vanemad lapsed jaotasid juur- ja puuviljad vastavalt piltidele ja nooremad lapsed pidid need tagasi korvi korjama. Mäng nõudis nii tähelepanu kui osavust, sest pole kerge kapsapead korvist välja võtta või sinna tagasi panna. Hiljem maiustasid lapsed puu- ja juurvilja suupistetega. Vahva mängu organiseeris lasteaiatervisemeeskond.

Euroopa spordi- ja tervisenädala raames käisime kooli staadionil sportimas. Lapsed hüppasid kaugust, viskasid palli, jooksid võidu ja läbisid takistusraja. Iga laps sai diplomi ja olümpiaembleemiga spordikoti.

ABJA LASTEAIJA KÄBIKESKE RÜHM

FOTO: ABJA LASTEAEAD

Mulgi keele ja kultuuri õppekäigud Lilli Looduskeskuses

Suur tänu Eesti Rahva- kultuuri Keskusele, kes rahastas Mulgimaa pärimuskultuuri toetusmeetmest August Kitzbergi nimelise Gümnaasiumi õpilastele mulgi keele ja kultuuri õpet Lilli Looduskeskuses. Projekti eesmärgiks on mulgi kultuuri tutvustamine ning mulgi keele õppimine, et laste seas ei hääbuks kodukohta ajaloolised oskused ja traditsioonid, et nad oleksid suutelised seda edasi andma, väärtustada ning säilitada oskuseid, tavasid ja kombeid, mis on seotud mulgi keele, kultuuri ja Mulgimaal tehtud talutöödega.

Pildil 3. klass.

FOTO: AKG

Ligi 180 AKG õpilast osales 2021 kevadel ja sügisel õppeprogrammidel „Päiv talun“ ja „Päiv mõtsan“ ning „Lina – seemnest särkini ja teised talutööd“. Lapsed said hulga teadmisi Mulgimaa taluelust, söökidest ja linakasvatamisest.

Mida täpsemalt tegid, nägid ja õppisid meie nooremad osalejad 3.-4. klasside õpilased Lilli Looduskeskuses, annab kõige parema ülevaate nende endi vahvad kommentaarid:

Hannes Veevo: „Mia sain täada, et Mulgimaa koosneb viiest erinevast kihelkunnast ja egal kihelkunnal omama mulgi rõiva. Üits õige mulk omi tüükas ja tubli.

Vanasti panid mulgid lina maha ja sellega saigi kogu mulgi rahvas rikkas.“

Kevin Viikhholm: „Mulle meeldis, et seal näidati vanaaegseid asju, nagu näiteks vaigutorbikut ja vanaaegset mootorsaagi. Metsavahi riided, eriti müts, olid ka väga lahedad.“

Kristella Vihman: „Mulle meeldis matk metsas, kus nägime mägralinnakut ja küpsetasime pulga otsas lõkkel saia.“

Trevor-Maik Tomel: „Mulle jäi meelde, kuidas tuli lina ette valmistada, enne kui sellest kanga sai teha. Kõige pealt tuli lina varte küljest seemne kätte saada ühe rauast kammiga

ja siis varred veel hammasrataste vahel pehmeks teha. Lõpuks sai linataimedest siukest peenikest niiti.“

Jane-Ly Pork: „Kõige tore-dam oli see, kui me käisime metsas ja küpsetasime saia. Sain teada, et jugapuu marju ei tohi süüa, sest need on mürgised, aga kibuvitsa marju võib süüa, sest need on väga kasulikud.“

Laura Schneider: „Mulle meeldis väga mägralinnakut käia. Nägime, kuidas nad endale onne olid teinud ja saime teada, kuidas nad vetsus käivad. Mäkrasid ennast me aga kahjuks ei näinud.“

Indrek Siimann: „Ma sain teada, mis tööd tegi vanasti

metsaülem – kuidas tema korraldusel tuli vanasti metsa raiuda.“

„Miu nimi om Theodor (Teiter). Käisin kevadel lina külvamas ja sügisel lina võtmas. Super äge oli takunööri tegemine.“

Rein-Robert Hunt: „Käisin kevadel Lilli loodusmajas. Mulle meeldis kanu toita ja vaadata millised marjad metsas kasvavad. Nii armas oli poniga jalutada. Kõige lahedad oli metsas õppida. Vaadata millised on puud ja teada saada palju huvitavat. Ma küpsetasin maailma parima korbi.“

Emma Heleen Anniko: „Oli imetore päev Lillis. Me toitsime kitsi, lambaid

ja kanu. Õppisime mulgi kiilt ja küpsetasime ehtsat korpi.“

Gert Pehk: „Päiv mõtsan toimus Lilli loodusmajas. Seal toitsime kitsi ja lambaid. Käisime metsas ja meisterdasime järjehoidja ja küpsetasime lõkkel saia. Mulle meeldis see päev, ootan, et taas minna.“

Mattias Mihkel Süldre: „Mia olen väike miis, nimi on Mattias Mihkel. Mina sain hobest harjata. Kui me mõtsan käisime, siis tuli kass ja koer kaasa, nad kõndisid koos meiega. Lõkkel tegime lõkkesaia. Oli nii tore!“

Kaur Leisner: „Mulle meeldis väga päev talun, sest seal sai loomade eest hoolitseda ja mulgi kiilt rääkida. Ma viisin loomadele porgandeid ja sain ise neid sööta. See oli tore päev!“

„Minu nimi om Rainis Kuzmin. See oli äge, kui lambaid söötsime või siis, kui me hobuseid paitasime. Nii tore oli küülikutele süüa anda. Saime teada huvitavaid fakte puude kohta ja nägime mägra urgu.“

Tambet Jõgiaas: „Ma käisin Lilli loodusmajas, seal me tutvusime loomadega. Selle programmi nimi oli „Päiv talun“, mida juhendasid tädi Ly ja Liina ning nad rääkisid mulgi keeles.“

Gerret Tammoja: „Lilli talus oli äge päev, sest me läksime metsa ja mängisime puu mängu. Nüüd oskan öelda: Miu nimi on Gerret.“

Hanna-Loore Varik: „Mulle meeldis kitsi ja lambaid aedikusse lasta ning küülikutele porgandit ja heina anda. Õppisin vahvaid mulgikeelseid sõnu.“

Andra Toomla: „Ma oskan öelda mulgi keeles: Miu nimi om Andra. Mulle meeldivad loomad: lambad, kitsed, kanad, kuked ja hobused. Väga tore on seal alati käia ja õppida.“

Marten Anton: „Minul oli au olla metsahärra, ma näitasin kaardil kus puid saagida. Ma sain proovida huvitavaid talutöid. Selline vahva päev mul oligi.“

Brigita Talu: „Lillis mulle meeldis kanu sööta ja kitsi talitada. Nüüd ma tean, et mulgi keeles ema on emä ja isa on isä. Ma alati lähen suure rõõmuga tädi Ly ja Liina juurde.“

Annabel Piirak: „Ma käisin Lillis klassiga. Mulle meeldis järjehoidjat teha ja loomadele porgandit anda. Me kõndisime metsas ja see oli päris tore. Me saime lõkkel saia küpsetada, see oli väga maitsev. See oli kõige tore-dam „Päiv mõtsan“.“

DAIRE GORJATŠKO
August Kitzbergi nimeline
Gümnaasium

Eriline õpetajate päev Abja Keskkooli 27. lennule Täname Teid, õpetajad Hans ja Leida Lepland

Et kõik ausalt ära rääkida nagu Agu Sihvka, tuleb alustada 27. lennu eelmisest klassikokkutulekust, kus õpetaja Leida Lepland oli meiega ja nagu ikka seltskonna hing ning parim kaaslane meenutamaks meie kooliaega.

Kui hakkasime röömsas tujus laiali minema, ütles klassiõde Katti Mees: „Paneme Leidale pingi“. Kahjuks Katti lahkus meie hulgast peagi ja nii jäi hea mõte meie teiste ellu viia. Kaks pinki olid juba kooli juures – õpetajate H. Allvee ja A. Tiidebergi auks. Proovisime jälgi ajada, kelle käsi nende paigaldamisel mängus oli, kuid asjata. Pikalt kripeldanud mõte sai sel suvel siiski viimaks tegudeks vormitud. Tellisime pingi, nüüd juba mõlemale Leplandile, sest Hans Lepland on olnud 13. lennu klassijuhataja, rääkimata nendest õpilastest, kes on oma matemaatilise mõtlemise, astronoomiahuvi ja füüsikateadmised ning -oskused just selle mehe tundidest saanud. Ka Leida Leplandi füüsikatundide tarkus ja eruditsioon pole mitte vähemate õpilasteni jõudnud selle 44 aasta jookul, mil ta Abjas õpetaja oli. Korraldasime siis minikampaania, kasutasime kooli vilistlaste Facebooki gruppi ja lihtsalt inimeselt inimesele kuulutamist. Palusime toetada ettevõtmist alates viiest eurost rahaliselt ning see läks meil korda – 73 vilistlast 15 lennust alates 20-ndast kuni 48. lennuni, andsid oma panuse, kuidas keegi soovis.

Leida Lepland ja Abja Keskkooli vilistlased.

Leida Lepland omanimelisel pingil.

FOTOD: KEIJO KOORT

Veidi aega võttis ka pingi ilu ja materjali valik. Siin abistas 27. lennu meespeere. Viimaks saime ka pingi kätte – selle valmissaamine läks napilt (päris see pink, mille algselt tellisime, valmis ei saanud) – aga loodame, et vorm pole oluline, vaid mõte: meie õpetajatele tänuavaldus.

Kool pakkus 5. oktoobri kui õpetajate päeva selle pingisaaga lõpuleviimiseks ja nii kogunesimegi, umbes paarkümmend vilistlast, gümnaasiumi õpetajad ja

armas Leida Lepland, kooli juurde.

Olime nii röömsad oma teo ja õpetajate üle, et võtsime 27. lennuga juhtimise üle tänuüritusel. Üllatusime ka koolipoolse toetuse eest, tänasime kooli direktorit, pingi rajamise toetajaid ning eelkõige armastatud ja austatud õpetaja Leida Leplandi. Sellele vastas õpetaja oma poolse meenutusega oma pikast õpetajateest, meenutas abikaasa Hansu ja võttis asja kokku sõnadega: „Õpetaja elukutse on parim.“

Koolimaja juurde kogunenud erinevate põlvkondade vilistlased pajasid seepeale lõbusaid lugusid, mis mõlema armastatud õpetajaga seoses meenusid ja olid nende koolipõlve rikastanud. Jätkasime õpetajate toas kooli poolt kaetud kohvilauas röömsate seikadega kooliajast. Õpetajagi rääkis mitmeid humoorikaid lugusid üsna kaugest ajast Abja Keskkoolis. Nii tundus kuulajatele, et parim Abja Keskkooli aeg oli meie ajal.

Et Hans Leplandile austust ja tänu avaldada, läksime õpetaja Leidaga Abja kalmistule Hansu puhkepaika, viisime talle särava sügislille meenutamaks kirjut kooliaega meie jaoks.

Kunagi ei saa küllalt tänatud inimesi, kes on meile pühendanud oma elutöö. See oli meiepoolne algatus, et nende kahe erakordse inimese mälestus püsiks ja innustaks noori elama samasugust pühendunud elu.

ABJA KESKKOOLI 27. LEND

Mulgi puder, kärutädi-puder, poolvillane...

Et Mulgimaa väikelinn Abja-Paluoja on uhkusega kandnud soome-ugri kultuuripealinna tiitlit, on selle kultuuriaasta raames meile kui mulkidele mitmete ettevõtmiste läbi taaselustatud paljusid mulkide tavasid ja endisaegseid tegemisi. Õpilased on osalenud eelmisel õppeaastal Mulgi viktoriinis, mis selgi aastal jätkub. Mulkide aja- ja kultuuriloole tagasi vaadates võib öelda, et mulk on ikka uhke olla.

Septembris taastustvustas MTÜ Mulgimaa Arenduskoja tegevjuht Piret Leskova mitmetes koolides – sealhulgas ka meil Mõisakülas – mulgi toidukultuuri. Väikeses suulises ja digiülevaates said õpilased nii mõndagi teada mulgi pudrust, kamast ja korbist. Et pudrusse käisid kartuliga koos tangud, kruubid või suurmed. Kõige sagedamini suurmed. Et kamavilja kui niisugust pole olemas, vaid see on hoopis mitmest jahvatatud teraviljast ja lisaks ka kaunviljast valmistatud. Et see pole mitte toores jahusegu, vaid enne jahvatamist hautatud ja röstitud. Et mulgi korpi ei tehtud algselt mitte sugugi kohupiimaga, vaid hoopis manna või mõne muu pudruviljaga.

Mulgid olid rikkad, sest nad kasvasid ja müüsid lina, mis oli tollal kõrges hinnas. Aga rikkus ei suurene ju laristades, vaid kokku hoides. Ja seda ka toidu valmistamisel. Nii valmiski mulgi puder kartuli ja odrasuurmete ning kama mitme vilja jäägist. Nii rahakoti toit kui kõhutoit tulid põllult ja toitu ei raisatud.

Heal lapsel pidi mitu nime olema. Mulgi puder on ka selline hea laps. Seda on kutsutud poolvillaseks, kärutädi-pudruks, kartuli-tangupudruks ja isegi sandipudruks. Minu kodus ütles ema ka, et keedame kärutädi-putru. Lapsena võtsin seda kui toidu nime, täiskasvanuna hakkasin mõtlema, et mis pagana kärutädi-puder... Ja selgus saabus. Riidajas (kust mu emagi pärit oli) oli keegi naine laatade ja muude rahvakogunemiste ajal suure katlaga putru keetnud ning selle siis kärule vinnanud ja lasila juures soovijatele portsukaupa müünud. Sealt siis kärutädi-puder. Nagu Piret Leskova ütles – seda teguviisi võib koguni tänavatoidu alguseks pidada!

Kui piltide ja jutuga oli paras isu tekitatud, suunduski seltskond kööki ja toidutegemine läks lahti. Kokanduses said käe valgeks kõik 3. kooliastme õpilased. Koostöös valmis mulgi puder ja magustoiduks kamapallid. Ja ise tehtud sai ikka hästi tehtud!

AITA MATSON

Õnnest rääkis jutuvestja Piret Päär

Alates 14. septembrist kuni 8. oktoobrini käesoleval aastal rääkis festivali raames raamatukogudes ja koolides lugusid jutuvestja Piret Päär. Et esimese festivali moto on "Maailma luuakse lugudega", tutvustas pr Päär ka lugude jutustamise traditsiooni. Festivali koostööpartneriteks oli 21 raamatukogu ja lisaks toetas üritust ka Eesti Rahvakultuuri Keskus.

Esimese koolina külastas Piret Päär Mõisaküla raamatukogu juhataja Evi Oissare kutsel Mõisaküla kooli. Kuna festivali peateema oli „Üks ei ole ühtegi!“ ja teadagi, et „kolm on kohtuseadus“, kuulsime kolme näitlejameisterlikult esitatud lugu õnnest. Kõik me tahame ju olla õnnelikud! Õpilasele on õnn, kui koolis läheb hästi - või

äärmisel juhul, et „ei jääks vahele“. Vanemaks saades soovitakse, et õnn saadaks pere- ja tööelu. Aga kuidas õnne ära tunda? Kui kaugelt teda peaks otsima minema? Kas õnn võib inimese ka maha jätta? Ja kuidas teda siis tagasi saada?

Piret Pääri elava esitluse ja mõistujuttude kaudu aurasid ehk õpilasedki, et õnn pole maailma lõpus kõrgete mägede ja kaugete merede taga, vaid tähelepanelikult tuleks jälgida ega õnn sinuga hoopis iga päev kaasas ei käi. Ja enamasti käibki, kui sa ise teda just ära peletanud pole.

Oli mõtteainet pakkuv koolitund vahelduseks igapäevasesse kooliellu. Jah, maailm on loodud ja teda luuakse edasi lugudega, osakem neid ainult tähele panna ja kuulata.

AITA MATSON
Mõisaküla kooli
emakeeleõpetaja

Piret Päär.

FOTO: KERTTU KRUUSLA

Mitmekülgne spordinädal AKGs

Hommikuvõimlemine Mesilisega.

FOTO: ELE VILLBACH

Spordinädal hõlmas 42 riiki ja tõi liikuma miljonid inimesed üle maailma, osalesid ka August Kitzbergi nimelise Gümnaasiumi õpilased. Kogu koolipere virgutas end hommikul Mesilase, Känguru ja terve perekonna Rebastee eskujul. Toimus koolide jooksukross, kus meie

noored võitsid hulgaliselt medaleid ja gümnaasistid võitsid koolide arvestuse. Panime proovile ka kooli veebiühenduse – otsisime vastuseid spordiviktoriini küsimustele. Spordinädal lõppes spordipäevaga, kus võisteldi kergejõustiku neljavõistluses. Tehti hulgaliselt rekordeid nii

jooksudes, kaugushüppes kui palliviskes ja kuulitõukes. Täname kõiki abilisi ja osalejaid. Loodame, et sportlik nädal süstis spordivaimu!

TEET MEERITS, MARI KAHU,
ANNELI VAAN,
AKG kehaline kasvatus

Küla elab, küla jääb Karksi külamajas

Need Kodukandi külaliikumise nimiloo sõnad olid juhtmõtteks 21. septembril Karksi külamajas toimunud Viljandimaa külaliikumise 25. aastapäeva pidulikul tähistamisele.

Kõigepealt laulsime koos nn külade ja Kodukandi hümniks kujunenud laulu „Küla elab“, mis valmis XIII Maapäevaks 2019 Põlvamaal ja mille on sisse laulnud Nedsaja Küla Bänd Võrumaalt koos Ithaka Mariaga ja mis on leitav Youtube'ist.

Toetudes Eesti vanasõnale „Külvad head, siis kasvab head!“ arutleti koosviibimise esimeses pooles Eesti Külaliikumise Kodukant juhatause liikme **Krista Pegolainen-Saare** ja koolitaja **Kati-Katri Koppeli** eestvedamisel töögruppides: mis teeb külas meele rõõmsaks, kuidas head külvata, kes on küladele abiks ja kuidas saavad külad koos tulevikku luua. Asjalikus arutelus koorusid välja valdkonnad, kus külaseltsid ja iga inimene saavad anda oma panuse.

Ako Luts Vastemõisast rõhutas, et külaliikumise hääle peab jõudma valitsusasutusteni ja et küla ilmet saab kujundada iga inimene, hoides korras oma kodukohta.

Olga Palu Karksi-Nuiast pidas vajalikuks hoida au sees kodukoha traditsioone ja mälestusi, kirikuid ja rahupaikasid ning tundis puudust hästi toimunud piirkondlike kodanikeühenduste kokkusaamistest.

Esineb endine maavanem Erich Palm.

FOTOD: ENN SARV

Ivi Alp, Ühenduse Kodukant Viljandimaa asutajaliige ja Uue-Kariste rahvamaja juhataja, rääkis külaliikumise käivitamisest Kaja Kauri poolt Viljandimaal ja tänaseni toimivast kohaliku omaalgatuse programmi vajalikkusest.

Teine pool pidulikust kokkusaamisest oli pühendatud Ühenduse Kodukant Viljandimaa sünnipäevale. 25-aastase perioodi võib lühidalt kokku võtta algusaastatest tänaseni külaliikumisele pühendunud Krista Pegolainen-Saare sõnadega: „Jah, tõesti, tõesti! Möödunud on juba 25 aastat sellest päevast, kui Viljandimaal sai ühest esimestest maakondadest Eestis alguse külaliikumine. Selle aja jooksul on kroonist saanud euro ja maakonda alles jäänud kolm maaomavalitsust ja kuulume ka Euroopa Liitu. Ei saa ju mitte mainimata jätta, et just külaliikumine oli see jõud, mis käivitas Eestis LEADER tegevused ja pani aluse täna kõigile tuntud Kohaliku omaalgatuse programmile! Jah, selle aja jooksul on muutunud elu meie ümber ja meis enestes ja ka külates. Külad, mis omal ajal olid veduriks, naudivad nüüd tehtut. Vahetunud on põlvkonnad ja juurde on tulnud hulgaliselt uusi tegijaid, kes tahaksid kuulda ja jagada oma kogemusi, kuidas kogukonnas

toimetada ja suuri eesmärke ellu viia.“ Muret tunti ka vallavõimu kaugenemisest. Ega siin muud retsepti ei ole, kui käivitada altpoolt ise ümarlaua tegemised ja pidada vallavõimuga dialoogi ja arendada koostööd. Uue-Kariste külakapelli Ukapella meeleoluka muusika saatel nauditi Popsi köögis OÜ Kirnu valmistatud päevakohast sünnipäevatoriti ja suupisted. Järgnesid Ühenduse Kodukant Viljandimaa tänaste juhatause liikmete, **Romeo Muki**, **Enn Sarve** ja **Anneli Pälasingu**, tänusõnad tegijatele ja koostööpartneritele nagu Viljandimaa Omavalitsuste Liit, Viljandimaa Arenduskeskus, maakonna omavalitsused, endine Viljandi maavalitsus Erich Palmi isikus jt. Õnnitlusi sünnipäevalapsele jätkus

Õnnetatakse sünnipäevalapsi.

Maie Arba Viljandimaa viimasest aasta külast Metskülast ja Anneli Pälasing Rimmu külast. Istub Külaliikumise Kodukant juhatause liige Krista Pegolainen-Saar.

Õnnetatakse sünnipäevalapsi.

Lilli külast Viljandimaa Omavalitsuste Liiduni.

Sünnipäeva aitasid ilmetada **Kati-Katri Koppeli** lustakad lõotsalood ja humoorikad tänapäeva elu kajastavad mulgikeelsed vahepalad vanaemade vaa-tevinklist Mokalaada naiste **Viiu Lepiku** ja **Virve Saaremäe** esituses.

Kui külas on tegusad inimesed, külaselts, külamaja ja külavanem, kui on oma pillimehed elustades rahvalikke laule, kui hoitakse au sees kohalikku murdekeelt

ja traditsioone, kui tuntakse rõõmu koos tegutsemisest ja osatakse lustida, kui kaasatakse noori, kui kohalikud omavalitsused toetavad külade algatusi ning loovad selleks tingimused ja kui vabariigi valitsus toetab riigisiseste programmidega elu maal – siis küla elab, küla jääb.

HELVE JOON
Ühendus Kodukant Viljandimaa asutajaliige

ENN SARV
ürituse algataja

Maailmakoristustalgud Linnaveskil

Eestist alguse saanud Maailmakoristuspäev on ajaloo suurim üleilmne kodanikualgatus. Laupäeval, 18. septembril toimunud neljandast üleilmselt maailmakoristuspäevast võtsid osa ligi 160 riigi elanikud. Eestist registreerus ettevõtmisele praegustel andmetel 38 120 inimest. Kuna koristada võis koroonaviirusest tingitud reeglite tõttu 24. septembrini, number tõenäoliselt kasvab.

Kohaliku Karksi-Nuia elaniku Voldemar Giske eestvõttel ja üleskutsel kogunes kaheksaliikmeline seltskond Linnaveski järve äärde, et koristada sinna veerenud palgid ja ka muu sinna visatud praht. Leidisime 200-liitrise tünni, pudeleid, plekkpurke, metalli, traati ning isegi jalgratta hammasratta. Samuti võtsime natuke maha võsa, trimmisime ja riisusime ümbruse ning vahetasime allikal veevõtukohta alus-

Linnaveski rand sai ilusama ilme.

FOTO: ENN SARV

plaadi.

Täname Tiia Kukke ja vallahooldust koostöö eest. Samuti sai suheldud Viljandimaa Muinsuskaitsega, et saada luba järve ääres toimetamiseks. Oli tore päev ning lubame, et neid tuleb veel. Vaja on näiteks kor-

rastada samas asuv laudtee. Minge vaatama ja nautima Linnaveski randa. Üks koht sai jälle ilusamaks.

ENN SARV
„Teeme ära“ Viljandimaa koordinaator

Maailmakoristuspäev Uue-Karistes

18. septembri hommikupoolikul toimusid Uue-Karistes juba traditsiooniks saanud koristamistalgud. Seekord oli eestvedajaks MTÜ Uue-Kariste Külade Selts ja me osalesime maailmakoristuspäeval. Meie eesmärgiks oli korda teha Mulgi külamuuseumi ja Uue-Kariste rahvamaja ümbrus. Alustasime vana mõisaääre kiviaia võsast ja kuivanud okstest puhastamisega. Heiki Alp jutustas meile, et mõisa ajal oli kiviaia äärest läinud tee. See oli paljudele uudiseks. Uue ilme sai ka muuseumi juures olev hekk. Samuti tegime noorenduskuuri rahvamaja kõrval olevale sirelihekkile. Kuivanud oksad põletasime lõkkes ja ümbrus muutus palju kenamaks. Otsisime ka olmeprügi, kuid seda leidsid väga vähe.

Külaelanikud, kes talgutele ei tulnud, tegid sügise koristustööd oma aedades. Meie koristuspäev lõppes

Kaspar Viik ja Mati Reimann koristustalgutel.

FOTO: EDA NIIN

muuseumis kohvilaua ääres, kus arutasime, mida edaspidi teha.

Suur tänu kõigile talgulistele, kes kaasa löid ja aitasid kodukanti korrastada.

EDA NIIN

Karksi-Nuia kultuurikeskus tähistas maailma esimest tantsuõpetajate päeva

Karksi-Nuia kultuurikeskus koos Angela Arrastega lõi uue traditsiooni, mis juba esimesel aastal osutus rahvusvaheliseks ettevõtmiseks. 25. septembril tähistati sellel aastal maailma esimest tantsuõpetajate päeva.

25. september on armastatud tantsuõpetaja Anneli Arraste sünniaastapäev. Anneli Arraste oli Karksi kihelkonnas tegus ja aktiivne folkloori- ja tantsuõpetaja kuni oma varajase lahkumiseni. Arraste austas erinevaid tantsuliike ning hoidis Karksi kihelkonnas inimesi tantsusammul aastakümneid.

Karksi-Nuia kultuurikeskus ja Angela Arraste kuulutasid välja kumardusena Anneli Arrastele ja kõikidele tantsuõpetajatele

üle maailma tantsuõpetajate päeva. Karksi kihelkond on uhke oma arvuka tantsuõpetajate kogukonna üle. Esimesel tantsuõpetajate päeval avati Lille-Astra Arraste nimelise pingi teisel poolel Tantsuõpetajate pink. Sellega täitus pingiomaniku kauaaegne soov. Tantsuõpetajate pingipool on üles loetud aastatel 1960–2020 Karksi kihelkonnas folkloori- ja rahvatantsuõpetajad, kes on viinud oma kollektiivi tantsupeole: Angela Arraste, Anneli Arraste, Lille-Astra Arraste, Ants Arro, Heiki Arro, Silvi Hannus, Ilse Israel, Meeli Kadaja, Ruth Kangur, Alidia Kilk, Leili Kirik, Ruth Kreem, Elina Kukk, Piret Kõõra, Ivi Liiv, Helgi Linnas, Tiiu Murekas, Leili Nael, Reet Oolo, Vaike Pugal, Ive Saks, Tiina Talvet, Enna Vallas, Ele Villbach, Tiina Viri.

Pidupäeva puhul toimus Karksi-Nuia kultuurikes-

kuses tantsuetendus, kus astusid üles Samm Sassis, Aruvälja Hallid Sõnnid ja Anna Raudkatsi Tantsuselts. Sündmusel tänati kõiki Mulgi valla tantsuõpetajaid.

Esimest tantsuõpetajate päeva ei tähistatud mitte ainult Karksi-Nuias. Tantsuõpetajaid peeti mees ülejäänud Viljandimaal, Tallinnas, Pärnumaal, Valgamaal, Võrumaal ja mujalgi. Pidupäeva tähistati sellel aastal samuti Tampere, kus toimus Eesti tantsurühmade kokkusaamine. Kuigi rahvatants on Eestis alati aukohal, on päev siiski pühendatud kõikidele tantsuõpetajatele, õpetagu nad sambat, balletti või näiteks showtantsu. Õnnitleme veelkord kõiki tantsuõpetajaid!

LEANA LIIVSON
Karksi-Nuia kultuurikeskuse juhataja

Angela Arraste, Ilse Israel, Tiina Talvet, Enna Vallas, Ele Villbach, Reet Kõõra, Tiiu Murekas, Ruth Kreem, Lille-Astra Arraste, Leili Nael, Ants Arro, Heiki Arro.

FOTO: MAE RAE

Tantsib Anna Raudkatsi Tantsuselts.

FOTO: MAE RAE

Muusikapäeva kontsert Abja kultuurimajas

Rahvusvahelise muusikapäeva puhul toimus 1. oktoobril Abja kultuurimajas klaverikontsert, kus esines Tallinna Muusikakeskkooli abiturient Marianne Liis Oissar.

Kontserti nautisid saalis Abja gümnaasiumi 8.–11. klassi õpilased. Kavas olid muusikalised pärlid kolme helilooja – Johann Sebastiani, Claude Debussy ja Robert Schumanni loomingust. Ehkki esitusele tuli vaid kolm teost, kestis kontsert kolmveerand tundi. Viimasena esitatud klaveripala, Robert Schumanni "Humoresk", sai paljude saalisviibijate lemmikuks. See lugu kestis koguni 27 minutit, aga publik ei väsinud kuulamast, sest muusikas oli palju vaheldust, põnevust ja ootamatusi. Marianne Liis esitas kogu kontserdikava peast, mis äratas meis, publiku ridades istujates, imetust ja imetlust.

Esimese muusikateose esitamise järel rääkis noor andekas pianist meile veidi endast ja oma arenguteest. Marianne Liis Oissar lõpetas Abja gümnaasiumis põhikooli ning Abja Muusikakoolis klaveri eri-

Õpilased kontserti nautimas.

FOTOD: ÜLLE RÕIGAS

Marianne Liis Oissar.

ala, algul õpetaja Tiiu Jõgi juures, hiljem õpetaja Olev Raali klassis. Pärast põhikooli lõpetamist suundus ta õppima Tallinna Muusikakeskkooli. Sealsete

õpingute ajal on Marianne Liis teinud väga palju tööd enda arendamisel ja edukalt osalenud mitmetel pianistide konkurssidel, saavutades kohti esikolmi-

kus ja eripremiaid. Lisaks on Marianne Liis andnud varemgi klaverikontserte Karksi-Nuias, Tallinnas ja muidugi ka Abjas.

Lisaks ilusa muusika nautimisele pani see kontserdikülastus meid rohkem mõtlema enda tulevikule. Marianne Liis on ehe näide sellest, et kui leiad üles teema, mis su südant rõõmustab, siis tuleb julgelt asuda teele oma unistuste täitumise poole. Andekus, töökus ja sihikindlus käsikäes võivad teha imet nagu me sellel muusikapäeva kontserdil kuulda saime.

ANETTE-MIRELL KALLAS
EVERT KANGUR

Lõõtsanoobid on sündinud!

Kord hakanud kolm klassivenda Karksi-Nuia muusikakoolis lisapillina karmoškata õppima. Kuna kohalikest eeskujudest puudust polnud, siis edenenu asi päris hästi. Seitsme maa ja mere tagant tulnud aga kuri Koroonaga, kes keeranud kogu maailma lukku. Aga noorte pillimeeste südameis hõõgunud soov pillil iluleda edasi ja ühel heal päeval olnudki see jälle võimalik. Kõrgem Vääramatu Jõud saatnud aga ühel teisel päeval neile kaks kaaslast, ühe Mõisakülalt, teise Sultsist.

Direktor arvanud, et nüüd on ülim Nirvana käes ja loonud bändi - mille asjaosalised ise nimetanud ainult neile teadaoleva kodeeritud salasõnaga järgi LÕÕTSANOOBID.

Ja esimene esinemine ei lasknudki end kaua oodata – rahvusvaheline muusikapäev, Viljandi Kesklinna Koolis 1. oktoobril 2021.

Ansambli ühine nimetaja on Karksi-Nuia muusikakool, kus toimuvad ka bändiproovid.

MARGUS PÕLDSEPP

Lõõtsanoobid, pildil vasakult: Kaspar Jassik (Karksi-Nuia), Kaupo Leon Öne (Karksi-Nuia), Juhan Koppel (Sultsi), Brait Pärnik (Mõisaküla), Andro Ojakäär (Karksi-Nuia), direktor Margus Põldsepp (Vana-Võidu).

Esireas abjakad Viljandi Linnastaadionil.

FOTO: VILJANDI PENSIONÄRIDE LIIDU FOTOKOGU

Abja eakad Viljandi linnastaadionil

1. oktoobril, rahvusvahelisel eakate päeval sõitis bussitais Abja pensionäre Viljandisse, et osaleda Viljandi Pensionäride Liidu, Päevakeskuse, Omavalitsuste Liidu, Transpordiameti, Päästeameti, Linnavalitsuse, Naiskodukaitse,

Politsei ja Viljandi Haigla poolt korraldatud üritusel Viljandi linnastaadionil. Päeva teemaks oli eakate hakkamasaamine kriisiolukorras.

Korraldajad olid üles seadnud oma telgid õpi- toad, kus osalejatele tut-

vustati uusi innovaatilisi abivahendeid (taskulamp- raadio, juhtmevaba elektripirn, priimused jne.), juhaks kui puudub elektrivool. Naiskodukaitse tutvustas oma telgis „Ole valmis“ kriisiolukorras hädavajalikku. Politsei ja-

gas helkureid, Haigla telgis oli võimalik vererõhku mõõta, Maanteeamet aitas meelde tuletada praktika abil jalakäijatele ohutut teeületust.

Traditsiooniks kujunenud saapaviskes saavutasid 1. koha abjakatest Aime Jaakson ja meeste arvestuses Martin Linder. Kõigi osalejate vahel loositi välja hulgaliselt kriisiolukorras vajalikku. Loosiõnn naeratas nii mõnelegi abjakale. Mõnusat muusikat nii tantsuks kui muidu kuulamiseks-nautimiseks mängisid pillimehed Marko ja Enn Sürgevare. Enne kepikõnni staadioniringi võimeldi end soojaks instruktori juhendusel.

Päeva lõpetas soe maitsev supp, kuum tee ja saiake Ukuaru kohviku poolt.

Abjakate tänusõnad kõigile, kes aitasid kaasa eakatele sisutiheda, õpetliku ja sportliku päeva korraldamises.

LEIDA LEPLAND
EVI LIIVAK

Abja eakate klubi Meelespea

Klubi 60+ hooaja avapidu

Uue-Kariste rahvamajas toimus 22. septembril Klubi 60+ hooaja avasündmus. Kohtumine üle pika aja oli rõõmus – polnud ju kaua üksteist näinud. Olgugi, et lauad olid hajutatud nagu olukord nõuab, meeleolu oli hea. Rahvamaja oli dekoreeritud Metsakuru talust saadud lilledega. Õnnitlesime juubilare ja sünnipäevalapsi, tänasime juhendajaid ja eestvedajaid. Tegime plaane eelolevaks hooajaks. Lauad kaetud rikkalikult ikka meie endi poolt.

Üritusest käis osa võtmas valimisliit Meie Mulgimaa. Räägiti plaanidest ja mõtetest. Saime esitada omapoolseid ettepanekuid ja arvamusi. Klubiliikmete hulgas oli ka teiste erakondade esindajaid.

Kapell Ukapella saatel löödi tantsu ja lauldi kaasa.

Hea, et meil on selline hubane rahvamaja Uue-Karistes ja äärmiselt soe ja sõbralik majaperenaine.

Järgmine kokkusaamine on juba 26. oktoobril.

Kõike head igasse päeva ja püsime terved!

EHA LIHTNE
Klubi 60+ liige

Volikokku kandideerijad kohtumas valijatega.

FOTO: AIMUR TALU

Mõisakülas tähistati eakate päeva

Rahvusvahelist eakate päeva on 1. oktoobril tähistatud ÜRO Peaassamblee initsiatiivil alates 1990. aastast. Selle päeva tähistamiseks on Mõisakülas igal aastal korraldatud eakatele koosviibimine. Tõsi küll, eelmisel aastal jäi tähistamine Covid-19 tõttu ära, kuid sel aastal saime siiski korraldada hea meelelahutusliku ürituse.

Peo avas Mulgi valla abivallavanem, linnapea ja piirkonnajuht Ervin Tamberg, kes andis põgusa ülevaate, mis on Mõisaküla linnas tehtud ja mis on tegemisel. Eakate päeva eesmärk on tõstatada

teadlikkust teemadel, mis mõjutavad eakate heaolu, seetõttu oli palutud Ingrid Kõivul rääkida eakatele nende võimalustest Mõisaküla linnas.

Eakate päev on ka päev tunnustamiseks vanemate inimeste panust ühiskonda. Selle tänuks oli palutud Guldar ja Mirjam Järvel esitada laule oma imelisest repertuaarist. Peo lõpetas DJ valgusõuguga.

Täna südamest kõiki külalisi, esinejaid ja abilisi. Eriline tänu kultuurimaja direktorile Laine Pedajale ja perenaisele Leale!

Veendus, et Mõisaküla eakad on tegelikult väga

Mirjam ja Guldar Järve esinemas.

FOTO: LIANA ANDRUŠKO

osavõtlit ja tegusad. Minu lugupidamine. Loodan, et kõik jäid peoga rahule ja järgmisel aastal tähistame taas uute põne-

vate teadmiste ja hea meelelahutusega.

LIANA ANDRUŠKO
sotsiaaltööspsialist

Väärikate päev Halliste rahvamajas

1. oktoobril tähistatakse eakate päeva. Nii ka järjekordselt meil. Arutasime, mis vanusest on eakas ja millal saab ka seda tähtsat päeva tähistama hakata – leidsime, et 65-aastane on eakas. Vallavanem järeldas, et sellises vanuses on juba piisavalt tarkust ja elukogemust. Etteasteid alustas improteater Impeerium koosseisus Tarvo Krall, Erki Aule ning muusikaliselt saatis kitarril Ragnar Toompuu. Meeldiva publikuga koostöös sai palju naeru ja nalja, mis kulus väga ära!

Esimene oktoober on ka muusikapäev ning meie sidusime need kaks. Peo teises osas astusid lavale Eesti Vabariigi pillimees 2020 – Martin Arak kandlel ja temaga koos Ragnar Toompuu kitarril. Mängiti häid tantsulugusid, lauldi väga ilusaid laule ning sai ka kuulda vanu rahvaviise.

Aitäh kõigile, kes täitsid meie saali oma naeru ja kohalolekuga!

DEILY TATAR
Halliste rahvamaja juhataja

FOTO: MERITAR VÕRO

KOGUDUSTE TEATED

HALLISTE PÜHA ANNA KIRIK

Pühapäev 24. oktoobril kell 14 Jumalateenistus armulauaga.
Pühapäev 14. novembril kell 14 Jumalateenistus armulauaga.

Koguduse õpetaja: praost Marko Tiitus tel 53 413 394, marko.tiitus@eelk.ee
Kui soovid ristimist, leeritamist, matust, pihti, eestpalvet või vaimulikku nõu, siis helista ja lepime kokku aja kohtumiseks.
Juhatusesimees: Made Kotkas, tel 566 16 797

Täname liikmeannetuste ja toetuste eest! Annetused EELK Halliste Püha Anna koguduse nimele saad teha pangas SEB EE881010302007156001 või koguduse nõukogu liikmete kaudu.

Toeta kiriku renoveerimist! Oleme algust teinud kiriku renoveerimistöödega, mis algasid piksekaitse paigaldamise ja vihmaveesüsteemide korrasdamisega. Järgmiseks on vaja koguda vahendeid kirikutorni ülaosa renoveerimiseks. Toeta kiriku renoveerimist annetusega pangas SEB EE 881010302007156001 märkides selgitusse "Kiriku remondi heaks".
Aitäh!

KARKSI PEETRI KIRIK

Pühapäeval, 7. novembril kell 14 Jumalateenistus armulauaga.
Pühapäeval, 21. novembril kell 14 Jumalateenistus armulauaga.

Algab sügisene leerikursus kõigile huvilistele alates 15. eluaastast. Õpime tundma kristlikku kiriku õpetust, traditsiooni ja kultuuri.
Alustuseks tule Karksi kirikusse 7. novembri jumalateenistusele kell 14. Leiame sobiliku õppevormi loenguid, e-õpet ja iseseisvat tööd rakendades.

Palume võtta ühendust õpetajaga (ristimine, leer, laulatus, matus, piht), tel 521 2518 või e-posti teel allan.praats@eelk.ee.
Koguduse a/a nr EE401010302010444001.

MÕISAKÜLA KIRIK

Pühapäeval, 24. oktoobril kell 14 Jumalateenistus armulauaga.
Pühapäeval, 14. novembril kell 14 Jumalateenistus armulauaga, peame igavikupüha ja lahkunute mälestamise püha.

Mõisaküla koguduse hooldajaõpetaja Arvo Lasting, elukohaga Tõrvas.
Tel: 5249654, e-post: arvo.lasting@eelk.ee
Võimalik toetada EELK Mõisaküla kogudust annetuste ja liikmemaksudega panga ülekande teel. A/a Swedbank: EE63220000112024044.

KUHU MINNA OKTOOBRI JA NOVEMBRIS

ABJA KULTUURIMAJA

Pärnu mnt 28, Abja-Paluoja

Näitused I korruse fuajees:

Oktoobris "Veelinnurahvas. Lennart Meri filmirännakud 1969–1988".

Novembris ja detsembris Ruber Veliz Art maalinäitus.

23.10 Eestimaa Rahvamaja Päev 2021

kell 14 mängufilm „Kratt“. Pääse 5.-/4.-

kell 17 mängufilm „Sandra saab tööd“. Pääse 5 €/4 €

25.10 kell 15 animafilm „Felix ja peidetud varandus“.

Pääse 4 €/3 €

28.10 kell 17 klubi Meelespea peoõhtu.

30.10 kell 11 Mulgi valla lusikapidu.

4.11 kell 19 kontserdisari „Muusika 103 Eestimaale“:

Tritones bänd: Ruber Veliz (laul/cajón, Kuuba), Liina Fidelman (flööt, Eesti), Ricardo de Oliveira Guarilha (kitarr, Brasiilia) Kavas hispaania traditsiooniline flamenco ja copla muusika. Pääse 8 €/10 €

11.11 kell 18.30 Abja mälumängu avavoor.

14.11 kell 11 isadepäeva tähistamine.

ABJA MUUSEUM

Posti tänav 3, II korrus, Abja-Paluoja

Näitused:

Fotonäitus "Abja-Paluoja – Mulgimaa pealinn" (püsinäitus)

Muuseum avatud T–L 10–16. Sissepääs muuseumi piletiga

2 € (täispilet) ja 1,5 € (õpilane, pensionär). Sissepääs hoone tagumisest uksest.

ABJA PÄEVAKESKUS

Pärnu mnt 10, Abja-Paluoja

Iga kuu teisel teisipäeval kell 12 toimub Lõuna-Mulgimaa Puuetega Inimeste Ühingu kokkusaamine.

Teisipäeviti kell 12 on saviring, meid juhendab Lea, saviringi osamaks on 2 eurot.

Kolmapäeviti kell 15.30 käsitööring, juhendab Veronica. Meiega võib veel ühineda. Käsil on Halliste naise rahvarõivaste õmblemine.

Neljapäev on päevakeskuses erihooldekande päralt, igapäevaelu toetamise teenus.

Otame osalejaid. Rohkem infot päevakeskusest või tel 436 4405.

HALLISTE RAAMATUKOGU

Leerimaja, Kulla küla, Mulgi vald

4.–31. oktoober on avatud raamatunäitused:

"Elulugudest saab ajalugu"

"Ajakirjanikud kirjutavad raamatuid"

"Aasta tegijad Eesti looduses 2021" Halliste põhikoolis

1.–30. november on avatud raamatunäitused:

"200 aastat Eesti ajakirjandust"

"Põhjamaade kirjandus" Halliste põhikoolis

Iga kuu 2. teisipäeval kell 14–15 laenutab Halliste raamatukogu raamatuid Uue-Kariste rahvamajas.

KARKSI-NUIA KULTUURIKESKUS

Viljandi mnt 1, Karksi-Nuia

6.–31.10 NÄITUS Sinine saal ja I korruse fuajee.

Eesti Akvarellistide Ühenduse näitus "Suvine fusioon" (E–N 9–19, R 9–15).

5.–31.10 NÄITUS II korruse fuajee. Fotonäitus „Veoautokross läbi aegade“ (E–N 9–19, R 9–15).

22.10 kell 18 Karksi kihelkonna kultuuriloojate auraamatusse kandmine.

22.10 kell 19.30 Oma maja 17. Tantsuõhtu ansambliga Mait ja Margus bänd. Piletid 6 €/8 € Laudade broneerimine tel 435 5529.

23.10 kell 12–16 Eestimaa Rahvamaja Päev 2021.

23.10 kell 12 Karksi kihelkonna ajalooliste looduslike püha-paikade teabepäev. Korraldaja Muinsuskaitseamet.

23.10 kell 16 Samm Sassis näidistund.

27.10 kell 18 Karksi mälumäng. Oodatud on kolmeliikmelised võistkonnad üle Mulgimaa. Lisainfo: Enn Kauber, tel 526 1078.

28.10 kell 19 Klassikatähed Karksi-Nuias. Tähe-Lee Liiv klaveril ja Karl Tipp saksofonil. Piletid 5 €/7 €, saadaval Karksi-Nuia kultuurikeskuses ja enne algust kohapeal.

1.–30.11 NÄITUS II korruse fuajees Karksi-Nuia käsitööringi näitus (E–N 9–19, R 9–15).

1.–30.11 NÄITUS Sinine saal. Uno Roosvalti maalinäitus (E–N 9–19, R 9–15).

2.11 kell 19 hingedepäeva kontsert. Orelil Tuuliki Jürjo. Piletid 3 €/5 €, saadaval Karksi-Nuia kultuurikeskuses.

10.11 kell 18 Mulgimaa muusikakoolide hingedepäeva kontsert. Tasuta.

12.11 kell 19 isadepäeva kinoseanss. Kinolinal 2020. aasta mängufilm "Hüvasti, NSVL". Isadele ja vanaisadele väike üllatus. Piletid 4 €/5 €

23.11 kell 19 kinoseanss. 2021. aasta suvel linastunud komöödia "Õõlapsed". Piletid 4 €/5 €

24.11 kell 11 XIV laste pärimuspäev „Väikesed Virred“, kadripäeva tähistamine.

Siseüritustele pääseb nakkusohutust tõendava dokumendi alusel. Kohapeal tasulise kiirtesti võimalus (5 €).

KARKSI-NUIA RAAMATUKOGU

Viljandi mnt 1, Karksi-Nuia

Näitused:

1.–30.10 „200 aastat Eesti ajakirjandust“ ja „Ah sa pagan! Christine Nöstlinger 85“

1.–30.11 „Mats Traat 85“ ja „Minu isa on superkangelane“

20.10 kell 10.30 ettelugemispäev „Ega mets tühi ole“.

25.10 kell 11 töötuba „Savist muinaslugu“. Juhendab Viljandi Kunstikooli õpetaja Kati Kivja.

26.–27.10 kell 11 butafooria töötuba. Juhendab butafoor-dekoraator An-Liis Amur.

27.10 kell 17 kohtumine Karksi-Nuiast pärit kirjaniku ja raadiojaama Ameerika Hääle endise kaastöölise Mara Maret Aronovichiga.

28.10 kell 11 helkurprossi töötuba. Juhendab Merike Tani Bonifatiuse Gildist.

Töötubadesse registreerimine tel 435 5526 või nuiarlkr@karksi.ee

Töötubadesse registreerimine tel 435 5526 või nuiarlkr@karksi.ee

Töötubadesse registreerimine tel 435 5526 või nuiarlkr@karksi.ee

Töötubadesse registreerimine tel 435 5526 või nuiarlkr@karksi.ee

MÕISAKÜLA KULTUURIMAJA

Kiikre 13, Mõisaküla

23.10 kell 12 Eestimaa Rahvamaja Päev 2021.

Sel päeval saab näha kogupere animafilmi „Felix ja peidetud varandus“ (filmi sisu lühikokkuvõte: 2-aastane Felix on veendunud, et ta isa, kes kahe aasta eest merel kadunuks jäi, on elus. Ta asub teele, kaaslasteks endine kalur Vana Tom, ühejalgne kleptomaanist papagoi Kräuks ja kass, kes käitub nagu koer. Teekond viib nad Musta Varju saarele, mille maa-alust salakogukond juhib hindamatu varanduse haldur, suurushull Morgaa). Tutvuda saab kultuurimajas toimuvaga.

Tutvuda saab kultuurimajas toimuvaga.

2.11 kell 18 Hingedepäeva tähistamine.

MÕISAKÜLA MUUSEUM

Kesk tn 4, Mõisaküla

Näitused:

"Rong see sõitis ...". 40 aastat tagasi, 17. juulil 1981 avati reisirongiliiklus laiarööpmelisel raudteel liinil Tallinn-Riia-Tallinn. Näitusel saab vaadata muuseumikogus olevaid temaatilisi fotosid ja esemeid.

Muuseumi lahtiolekuajal hea ilma korral on võimalus teha raudteel käsidresiinisõitu.

9.–13.11 on muuseum suletud. Info tel 435 5607.

MÕISAKÜLA RAAMATUKOGU

Pärnu 39, Mõisaküla

Näitused:

Mõisaküla raamatukogus on püsinäitused „Mulgi kirjasõna“ ja „Soome-ugri kirjandus“.

UUE-KARISTE RAHVAMAJA

Uue-Kariste küla, 69504, Mulgi vald

26.10 kell 17 klubi 60+ üritus. Leivapäeva tähistamine ja omavalmistatud hoidiste degusteerimine.

Iga kuu 2. teisipäeval kell 14–15 laenutab Halliste raamatukogu raamatuid ja kohal on piirkonna sotsiaaltöötaja Monika Erreline. Info tel 5348 2842

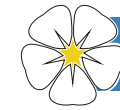
*NB! Sündmuste kalendris võib ette tulla muudatusi. Palun jälgige reklaami.

23. oktoobril RAHVAMAJADES ÜLE EESTI

KONTSERDID
TREENINGUD
KOOSOLEKUD
KOHVIKUD
TALGUD
KONVERENTSID
NÄITUSED
ÕPITOAD
JA PALJU MUUD

www.rahvamaja.ee
FB: Eesti Rahvamajade Ühing

TULEMAS

Eestimaa Rahvamaja Päev – 134 aastat kogukonna liitjana

Eesti Rahvamaja Päeva puhul 23. oktoobril avavad Mulgi vallas ukсед neli kultuuriasutust, näidates ning tutvustades, millega nende seinte vahel igapäevaselt tegeletakse. Sellel aastal on fookuses keel, kultuur, kogukond.

Tähistatava päeva eesmärk on tõsta inimeste teadlikkust rahvamajade vajalikkusest ja olulisusest, tagada kultuuri ja rahvusliku identiteedi hoidmine ning luua eeldused rahvamajade arenguks. Iga rahva- või kultuurimaja tähistab seda päeva omal moel.

Karksi-Nuia kultuurikeskuses toimub kell 12 kogukonna liikmetele Karksi kihelkonna ajalooliste looduslike püha-paikade teabepäev, kus ettekandeid peavad inventeerija Laura Mäemets ja Muinsuskaitseameti looduslike püha-paikade nõunik Pikne Kama.

Kultuurikeskuses tegutseb rohkesti huviringe. Eesti rahvamaja päeva puhul korraldab kell 16 Karksi-Nuia kultuurikeskuse segarahvatantsurühm Samm Sassis näidistrenni.

Kaarli rahvamajas avab rahvamajade päeva puhul kohviku ning saab näha põnevat etendust. Lisaks saab tutvuda majaga ning infot majades tegutsevate ringide kohta.

Mõisaküla kultuurimajas saab sel päeval näha kogupere animafilmi „Felix ja peidetud varandus“. Filmi sisu lühikokkuvõte: 2-aastane Felix on veendunud, et ta isa, kes kahe aasta eest merel kadunuks jäi, on elus. Ta asub teele, kaaslasteks endine kalur Vana Tom, ühejalgne kleptomaanist papagoi Kräuks ja kass, kes käitub nagu koer. Teekond viib nad Musta Varju saarele, mille maa-alust salakogukonda juhib hindamatu varanduse haldur, suurushull Morgaa. Tutvuda saab kultuurimajas toimuvaga.

Abja kultuurimajas saab näha kell 17 mängufilm "Sandra saab tööd".

Rahvamaja astudes sisenetakse maailma, kus saadakse end loominguliselt väljendada, kunstiliselt teostada ja oma loomingut teistega jagada.

Tuleb üks vahva ja teistmoodi päev!

Kõikide osalevate kultuuriasutuste nimel

LAIN PEDAJA
Mulgi valla kultuurikoordinaator

Raamatukogupäevad

lastele

Oktoober tähendab lugemishuvilistele raamatukogupäevade ning õpilastele kooliaasta esimese vaheaja algust. Karksi-Nuia raamatukogus panime need kaks sündmust kokku ning kostitame lapsi ja noori põneva programmiga.

20. oktoobril kell 10.30 toimub ettelugemispäev „Ega mets tühi ole“. Metsateema ja sellega seotud erinevad uskumused on lastekirjanduses hästi esindatud. Lisaks erinevatele looma- ja linnu-, matkamise ja metsaandide korjamisega seotud teostele leidub ka põnevaid lugusid metsas elavatest üleloomulikest tegelastest ja müstikast.

25. oktoobril kell 11 algab praktiline töötuba „Savist muinaslugu“. Töötoa juhendaja, Viljandi Kunstikooli õpetaja Kati Kivja loeb algatuseks mõtlema paneva muinasloo, mille järgselt saavad osalejad luua kuuldust inspireeritud maailma. Saviga on lubatud siin sõna otseses mõttes mängida. Juhendaja sõnul on tegu mängulise ja rahustava tegevusega, mis aitab kirjanduslool lastele väga lähedale pugada.

26.–27. oktoobril kell 11 on kahepäevane „Butafooria töötuba“. Butafooria töötuba ideeks on penoplastist puuviljade tegemine. Eeskujuks on ehtsad puuviljad, mille järgi esmalt luuakse penoplastist vormid ning hiljem antakse neile maalides realistlik välimus. Läbi isikliku kogemuse saavad osalejad teadmise, kuidas visualiseeritakse teatrilaval või vaateakendel päriselu objekte. Töötoa viib läbi butafoor-dekoraator An-Liis Amur.

28. oktoobril kell 11 ühendame käsitöö ja liiklusohutuse üritusel „Helkurprossi töötuba“, mida juhendab Merike Tani Bonifatiuse Gildist. Helkivad prossid on kasulikud ehted, mis helgivad valgusvihus ja annavad pimedal ajal lisanähtavust ning samas ka kaunistavad. Töötoas saab valmistada helkiva prossi, kasutades erineva kujuga helkivaid lilli ning pitse-satse.

Kõikidesse töötubadesse palume eelregistreerida telefonil 435 5526 või e-posti teel: nuialrk@karksi.ee.

MARE TORIM

Karksi-Nuia raamatukogu direktor

ISETEGEVUSRINGID MULGI VALLAS

Hooaeg 2021/2022

ABJA KULTUURIMAJA

ESMASPÄEV

Kell 14 memmede tantsurühm Meelespea, juhendaja Viive Niinemäe

Kell 15.30 Kapell De La Rosa, ootab juhendajat ja pillimehi

Kell 16 VOU Juuniorid, Abja spordi- ja tervisekeskuse rohelistes saalis, juhendaja Elyse Järvelaht

Kell 17 VOU Noored I, Abja spordi- ja tervisekeskuse rohelistes saalis, juhendaja Elle Agar

Kell 18 VOU Noored II, Abja spordi- ja tervisekeskuse rohelistes saalis, juhendaja Elle Agar

Kell 18.30 Naisansambel Viisivakk, juhendaja Anne Gomaa, ootab lauljaid

Kell 19 VOU+, Abja spordi- ja tervisekeskuse rohelistes saalis, juhendaja Elle Agar

TEISIPÄEV

Kell 17.45 MiniVOU, Abja spordi- ja tervisekeskuse rohelistes saalis, juhendaja Elle Agar

Kell 18 naiskoor Õbeäidsme, juhendaja Külli Salumäe

KOLMAPÄEV

Kell 16 VOU Juuniorid, Abja spordi- ja tervisekeskuse rohelistes saalis, juhendaja Elyse Järvelaht

Kell 17 VOU Noored I, Abja spordi- ja tervisekeskuse rohelistes saalis, juhendaja Elle Agar

Kell 18 VOU Noored II, Abja spordi- ja tervisekeskuse rohelistes saalis, juhendaja Elle Agar

Kell 19 VOU+, Abja spordi- ja tervisekeskuse rohelistes saalis, juhendaja Elle Agar

Kell 17 laste lauluring 3–5-aastastele, juhendaja Ruth Möttus

Kell 18 line-tants algajatele, juhendaja Ene-Lya Akel

Kell 19 line-tants edasijõudnutele, juhendaja Ene-Lya Akel

NELJAPÄEV

Kell 11 Nunnuklubi 0,5 -1,5 aastat, juhendaja Ruth Möttus

Kell 18 mulgi keele õpe, Abja raamatukogus, 2 korda kuus, juhendaja Alli Laande

PÜHAPÄEV

Kell 15.30 lasteteater Cipolino, juhendajad Viive Niinemäe, Ruth Möttus

KARKSI-NUIA KULTUURIKESKUS

ESMASPÄEV

Kell 14 Hõbeniidi lauluansambel, juhendaja Syrle Eesik (5343 2871).

Kell 17 mudilaste lauluring (Karksi-Nuia muusikakoolis), juhendaja Anne Gomaa (516 4092).

Kell 17 käsitööring, juhendaja Tiina Ilusmets (5698 0796).

Kell 19 tervisevõimlemine, juhendaja Katrin Veevo (5342 6126).

TEISIPÄEV

Kell 18.30 segaansambel Pool Kuus, Karksi-Nuia muusikakoolis, juhendaja Anne Gomaa (516 4092).

Kell 18 segarahvatantsurühm Tantsurööm, juhendaja Birgit Kruuse (5686 4680).

Kell 19.30 segarahvatantsurühm Samm Sassis, juhendaja Birgit Kruuse (5686 4680).

KOLMAPÄEV

Kell 17 rahvamuusikaansambel Lustipill, juhendaja Valdur Ilves (55929905).

Kell 18 naisrahvatantsurühm Mari, juhendaja Birgit Kruuse (56864680).

Kell 19 naiskoor Maimu, juhendaja Ivi Harju (5823 0408).

Kell 19.30 uus täiskasvanute segarahvatantsurühm (vanuses u 30–40 aastat), juhendaja Birgit Kruuse (5686 4680).

NELJAPÄEV

Kell 14 Karksi mulkide mokalaat, juhendaja Viivo Lepik (552 0205) üks kord kuus, neljas neljapäev.

Kell 16.30 naisrahvatantsurühm Kadri, juhendaja Anu Tomp (5558 2585).

Kell 18 Karksi-Nuia näitering, juhendaja Leana Liivson (558 2883).

Kell 19 tervisevõimlemine, juhendaja Katrin Veevo (5342 6126).

Kell 19.30 segarahvatantsurühm Sõlesepad, juhendaja Anu Tomp (5558 2585).

LAUPÄEV JA PÜHAPÄEV

Kell 11 segarahvatantsurühm Samm Sassis, juhendaja Birgit Kruuse (5686 4680).

KÕIK KOLLEKTIIVID OOTAVAD ENDISI JA UUSI HUUVILISI!

Jälgi lisainfot Karksi-Nuia kultuurikeskuse kodulehelt: kultuurikeskus.karksi.ee ja FB lehelt.

MÕISAKÜLA KULTUURIMAJA

ESMASPÄEV

Kell 11 mudilaste laulu- ja mänguring Madli juhendamisel. Ootame kuni 4-aastaseid mudilasi.

NELJAPÄEV

Kell 15 pilliring õpilastele, juhendaja Kymbali Williams.

Kell 17.30 pilliring täiskasvanutele, juhendaja Kymbali Williams. Oodatud on nii mehed kui naised ja vanusepiirangut ei ole. Võimalus mängida erinevaid pille.

PÜHAPÄEV

Kell 13 idamaine tants, juhendaja Kristina Tukku.

Oodatud on nii algajad kui edasijõudnud tantsijad.

Tulemas kohtumine kirjanik Mara Maret Aronovichiga

Kolmapäeval, 27. oktoobril kell 17 toimub Karksi-Nuia kultuurikeskuse sinises saalis kohtumine kirjanik Mara Maret Aronovichiga. Karksi-Nuiast pärit, kuid pikalt Ameerikas elanud naine ootab väga kohalikke inimesi sellest üritusest osa saama.

Karksi-Nuia raamatukogu missiooniks on kirjanduse tejuhiks ja nõustajaks olemise kõrval ka kohalike kirjanike tutvustamine. Võib tulla üllatusena, et siinse piirkonna kirjanduselu on kaugelt lopsakam kui vaid August Kitzbergi sissetallatud rada. Mehis Heinsaar, Epp Petrone, Milvi Martina Piir – loetelu võiks veel jätkata vähemalt kümnekonna nimega. Meil on rõõm tutvustada mitme raamatu autorit, kuid siiani

kodukandis vähetuntud autorit, Mara Maret Aronovichit.

Neiupõlvnenimega Maret Rebane on sündinud küll Pärnus, kuid peagi kolis pere Karksi-Nuia ja 1950. aastal asus ta õppima Nuia Keskkoolis. Elutee viis Tartu Ülikooli eesti filoloogina lõpetanud naise koos perega Itaalia pagulaslaagri kaudu New Yorki ja 1984. aastal Washingtoni. Eestlaslik viisadus ja töökuus lennutasid ta raadiojaama Ameerika Hääl orbiidile. Kõik, kes seda kanalit kunagi kuulnud, mäletavad kindlasti Maretit isikupärast häält. Naine töötas seal kuni 1998. aastani. Eestisse alaliselt tagasi pöördus ta 2018. aastal.

Keele- ja kultuurihuvi on Mara Maret Aronovichit eluga tihedalt läbi põimunud. Kui ülikoolis kvalifitseerus ta eesti keele ja kirjanduse suunale, siis Ameerikas sattus vaimustusse juudi

kultuurist ja usust. 1990ndatel alustas naine oma mõtete väljendamist läbi kirjateoste. Tänapäevaks on Aronovichil ilmunud neli raamatut. Esimeses teoses „Õnneka koos“ püüdis ta tabada oma viiekümne aasta lapsepõlve meeletu. Suure soojusega on Mara Maret kirjutanud kodust, loomadest ja loodusest. Samal ajal on tunda ka tolleaegset ängistavat õhkkonda ja hirmu, milles inimesed elasid. Ehk mäletavad kaasaegsed veel ka tema ema Jutat, kes õmbles kodus ning keda peeti suisa moeloojaks, kuna talle meeldis ise moode välja mõelda ja soovitada.

Teise romaani „Tagasi-käiguga edasi“ (2006) tegevus hargneb valdavas osas USA valitsuse raadiojaama Ameerika Hääl seinte vahel. See ei ole tõsielujutt, pigem lugu inimese võimuihast ning sellest, missugust mõju võim hingele ja karaktere-

rile avaldab. Lugeja silme eest käivad läbi värvikad karakterid eri maadest ja kultuuridest.

2010. aastal ilmunud „Valge kassi maja“ peategelane Laura Troost on Eestis sündinud, aga asub lapsena USA-sse elama ning tema teadlik mina kujuneb just sealses ühiskonnas. Romanis on kesksel kohal identiteediküsimus. Tänavu ilmub raamatule järg „Homme tulevik eile“, kus Laura võtab osa Occupy Wall Street liikumisest New Yorgis ning juhtub seal kokku noore ameeriklase Aaron Baumiga, kelle mõlemad vanemad on samuti sündinud Eestis, aga kes ise sellest maast midagi ei tea ega tahagi teada. Laura Troost aga niisuguse asjaga leppida ei saa.

MARE TORIM
Karksi-Nuia raamatukogu direktor

Mara Maret Aronovich.

FOTO: MARGUS MÕISAVALD

*Õnnitleme uusi vallakodanikke
ja nende vanemaid*

**4. augustil sündis Kaija ja Eero Ilvese perre
poeg EERIK**

**18. augustil sündis Eleni ja Urmas Roosipõllu
perre poeg HANNO**

Kutselise korstnapühkija teenus Mulgimaal.
Küttekollete ja korstnate puhastamine, aktide
väljastamine ja küttekollete remont.
Henno Sarv, tel 511 2511,
mulgi.korstnapuhkija@gmail.com

KVALITEETNE KORSTNAPÜHKIMISE TEENUS

Kehtiv kutsetunnistus
Väljastame teostatud
tööde akti

Aleksander Dobrus
Tel: +372 50 64 051
E-post: aleksander.
dobrus@gmail.com

Ostan metsa, põllu või talukoha
metsas. Ligipääs pole oluline.
Hind kuni 300 000.
Peeter 514 3205

OÜ ESTEST PR
ostab metsa- ja põllumaad.
Tel 504 5215, 514 5215,
info@est-land.ee

Ostan nõukogude aegseid VAZ
sõiduaudote kasutamata varuosi.
Võib pakkuda ka VAZ sõidukit. Tel
5565 1952

Teen kaevupesu.
Pumbalahendused.
Tel 5357 3056

KODUMASINATE REMONT

Helista: **517 9771**

Metsakeskus.ee

Ostame kasvavat metsa, põllumaad
ja metsakinnistuid hinnaga
kuni 10 000 eurot/ha.
Kinnistud võivad olla tehtud raietega
või asetseda piiranguvööndis.
Tel: 56 111 900

Mälestame Abja Raamatukogu kauaaegset
head töötajat

ELLEN SARVE

ja avaldame kaastunnet perele.

Kolleegid

*Aeg möödub ja riival üli mõnda,
elu üilb paljugi käest.
Aja õigus on võtta ja anda,
kuid mälestus on jääv...*

MÄLESTAME

ÜLO KUKK
5.08.1946–30.08.2021

UKO-MIKK KIKKAS
11.12.1964–22.09.2021

ELGA LEPPIK
20.04.1934–7.09.2021

JÜRI REBANE
14.06.1949–25.09.2021

MARTIN TEEARU
3.04.1929–20.09.2021

PÄÄRU JALAKAS
1.07.1938–28.09.2021

Õnnitleme eakaid häällilapsi

1.11	EMILIE LUSIS	87	17.11	HILJA NÕMME	80
2.11	IVAN MÖNDRESKU	70	17.11	ANTS ARRO	70
3.11	EHA KURVITS	83	18.11	ALISE HALLIK	99
3.11	VIIVE TOOMSOO	80	18.11	ALIIDE-ENDLA TIIVEL	87
3.11	LUULE PULLISAAR	70	18.11	LINDA JALLAI	86
4.11	VALVE RÕIGAS	80	19.11	LINDA LÄLL	87
5.11	TÕNIS KASK	80	20.11	IJA VAGLAOTS	87
6.11	LEHTI GLOTOV	86	20.11	MARIE RIIET	87
6.11	VELLO KARU	85	20.11	ELVI MOOSES	85
6.11	LAIN SOOSAAR	84	20.11	HILJA TOOME	82
6.11	MILVI LUIK	70	21.11	AINO TAMMISTE	90
8.11	ANNA KUUSK	89	22.11	JUHAN REBANE	87
8.11	ÕILME LEHTLA	70	23.11	LEHTE HUNT	92
9.11	AINO-SIRJE NOOP	81	23.11	HEINO REINBACH	83
10.11	ELVINA PORILA	93	23.11	AIME KIIK	80
10.11	ELLI VIRES	84	23.11	SOFIA ÕUNAPUU	70
10.11	MAIE AASNA	84	24.11	MILJA MALVERE	87
10.11	TAMARA RAJAMÄE	84	24.11	VALENTIN TIHOMIROV	83
10.11	LEIDA STEINER	82	25.11	ELVE TOODO	85
10.11	PAUL PELISAAR	75	25.11	MARJE KUUSE	82
11.11	REGINA LAPUN	84	25.11	MAERE LAUR	75
12.11	ELLA RIGOLT	93	26.11	HELJU ROSENBERG	89
12.11	JOHANNES EINULA	80	26.11	AIME SOOTS	88
12.11	ANNE VORONINA	75	26.11	MAIMU KUUSK	80
13.11	LISETE LOHU	94	27.11	TIIU MEDIJAINEN	82
13.11	JAAN METTUS	89	27.11	TIIU LELLE	82
13.11	LIIDIA SADULSEPP	86	27.11	AINO TOOMIK	70
13.11	MALLE RÄNKEL	80	28.11	ILME KOHV	83
14.11	ERNI USIN	87	28.11	RITA VORPA	82
14.11	ENDEL LAAS	82	28.11	TATJANA MERZLOVA-STRELKOVA	70
14.11	AINO LAURIK	70	29.11	ASTRID POMMER	94
15.11	VAIKE-JOHANNA JÜRISE	93	29.11	MAIA TÕNISSON	80
15.11	ÜLO PEHME	90	29.11	AIME SINK	75
16.11	ENN GRÜNVERK	75	30.11	VIRVE SÜLD	88
17.11	SALME KINNAS	91			
17.11	TAMARA LEPPIK	86			

28 - 29 Oktoober:
**LINDORA LAADAREIS JA
PÕNEVAD KOHAKÜLASTUSED
VÕRUMAA**

26 - 28 November:
**MESINDUSHUVILISTE
ÕPPEREIS LÄTIMAALE
4 Detsember:
JÕULUMEELEOLUS
RIIA LINNA!**

Täpsem info 5029006 (Marianne)
www.maaelureisid.ee

Buss sõidab marsruudil
Viljandi - Karksi-Nuia ...

MaaeluReisid

MULGI VALLA NOOR!

**MUUSIKARING
MÕISAKÜLA KULTUURIMAJAS**

OKTOOBRI KUUST ON SUL
VÕIMALUS ÕPPIDA MÄNGIMA
KITARRI JA TRUMME!

**ÕPETAJAKS ANDEKAS
KYMBALI WILLIAMS**

OMA SOOVIST ÕPPIDA
ANNA TEADA
TELEFONIL 5256049
ANNA OMA SOOVIST
KIIRESTI TEADA!

Mulgi käisive Talnan Etnolaadal

Talna vanalinnan peeti 18. ja 19. mihklekuu päeväl Etnolaata ja tähistedi Eesti rahvuste päevä. Laada mõte olli ütekõrrage rahva ette tuuva eri rahvuste kultuur, käsitüü ja süük. Oma välläpanekuge ollive Mulgi Kultuuri Instituudi ja Mulgimaa Arenduskoa iistvedämisege mulgi kah päälinnan.

2021. aastel om Mulgimaa ja selle aaluuline päälinn Abja-Paluoja soome-ugri kultuuripäälinn. "Aaste läbi om meil ettevõtmissi, millege näitame Eestimaa inimestele, külälistele kaugembelt ja mede õimurahvastele Mulgimaad, mede mustrit, süüki, käsitüüd, kiilt, kultuuri ja inimesi ek kikke sedä, mille üle mulgi esi uhke om ja mes Mulgimaast Mulgimaa tiip," üteli Mulgi Kultuuri Instituudi juhateje Grenbergi Ave.

Etnolaadal pakuti uvilistel Mulgimaa ettevõtjide kaupa, üteli ollive näituses soome-ugri kultuuripäälinna aastes tettu Hõimlase õlu, Mulgimaa linnumagus, mahenäksi ja Mustla kohviku Mulgi puder, kapsta ja korp. Muduki näidati ja pakuti kah mede käsitüüd ja kirjavara.

"Kuigi ilm olli kõle ja ülearu pallu rahvast es käi, olli näta sõski ulka vällämaalasi, esieränis sakslasi," kõnel Grenberg ja üteli, et väige pallu tulli nii vällämaalastele ku eestlastele Mulgimaast täädust jagade. "Esiki Talna ini-

Mulgimaa iist ollive päälinnan vällän Tarvastu raamatukogu nõnamiis Andersoni Aili, Mulgi Kultuuri Instituudi juhateje Grenbergi Ave ja Mulgimaa Arenduskoa puult Uibopuu Raili.

Pildi: Mulgi Kultuuri Instituut

mese ei tää, kes om mulgi, kos om Mulgimaa, miande om mulgi kiil. A jagasime pallu täädust nii eesti, inglise ku vene keelen ja andsime kaarte ja tääbepaprit kodu üteli. Mede kauba vastu tunti kah suurt uvi, esieränis äste lätsive tillembe asja, näituses käpiknuku, üükse, külmäkapimagnet, a ärä osteti kah suur sõba. Mulgi puder ja kapsta ollive meil purki pantu, et inimese saas kodu üteli võtta ja lämnes lasta. Mulgi korp olli pallude jaos uus ja põnev asi, arvati esiki, et selle pääl om kardulepuder. A ku rooviti ja tulli vällä, et korbi pääl om ää

rammus ja magus mannapuder, sis tulti manu kah ostma. Hõimlase õlu sai pallu kitta, esieränis sii ilus purk. Sedä soovitedi iki pääle soome-ugri kultuuripäälinna aastet kah edesi tetä ja müvvä. Püüne pääl astsive üles mede Mulgimaa karmoškapoisi Põldsepa Marguse käe all. Nende ülesastmine miildis kigile kangeste," sellät Grenberg.

Kuna mulgi, nende rõöva, välläpanek ja ülesastmine laadalistele miildis, kutsuti neid joba tuleve aaste laadale kah.

Ilves Kristi, toimeteje

Mustla kohviku tettu Mulgi puder ja Mulgi kapsta ollive purki pant ja uhke mulgikiilse sildi pääle leebit.

Instituut oodap Mulgimaa uhkuse auinna kandidaate

Mulgi Kultuuri Instituut Moodap oktoobrekuu lõpuni Mulgimaa Uhkuse auinna kandidaate.

Auinna mõte om kitta inimesi ja asutusi, kes oma kavvaigse tüüge om Mulgimaa peränduse oidja, piave auasjas mulgis olemist ja om tennu tüüd Mulgimaa ääs.

Mulgimaa Uhkusege austedes kavvaigset tüüd mulgi murdekeele ja mulgi meele ääs, uut ääd akatust oma keele ja meele edesiviimise man või mõnda muud tähtist tegu mulke toetemises ja Mulgimaa elu edesiviimises.

Mulgi Kultuuri Instituudi juhateje Grenbergi Ave üteli, et au-

Pilt: TaaVID Meedia

nime pääle võive kandidiiri nii inimese ku asutuse. "Auinna välläandmise man arvesteme sedä, kudas kandidaat om oma mulgi-

miilsusege nii Mulgimaal ku kaugembelt silmä jäänu. Väige tähtsas piame kah tüüd noordege, sest just sedäsi kasvateme pääle nuu-

ri mulke, kes oma kodupaigast, keelest ja kultuurist mõistave lugu pidäde. Auinna saaja ei pia ilmtingimede oleme esi mulk, sii võip olla kah asutus või inime vällästpuult, ku ta om Mulgimaa ja mulgi kultuuri ääs pallu tennu, Mulgimaa elu tubliste tagast tōganu," sellät Grenberg.

Ettepaneku tulep saata vaban vormin kirjage 31. oktoobres 2021 Mulgi Kultuuri Instituuti, aadressi pääle Mulgi vald, Kulla külä, Leerimaja 69509 või e-postige mki@mulgimaa.ee. Manu panna nii ende ku kandidaadi kontaktandme ja kõrralik põhjendus, mesperäst just sii inime või asutus piav auinna saama.

Auind andas kätte 27. novembrel Abjan Mulgi konverensil.

Mulgimaa Uhkuse auinda annap Mulgi Kultuuri Instituut vällä joba 2012. aastest. Edimene, kes selle auinna sai, olli mulgi lugude kõneleje Mäeoru Asta ek Tõrva Tilde. Peräst sedä om Mulgimaa Uhkuses nimetet Kitzbergi muuseumi asutei Jaaksoo Asta, Mulke Seltsi iistvedäje Ilmeti Kaupo, torupillimiis Tauli Ants, vaibakunsnik Raua Anu, mulgi keele oidje Laande Alli, Nava Lava vestivali kõrraldeje Kõdare Jaak ja kokkusaamistesarja "Juure" iistvedäje Kõverigu Ilmar. YM

Mulgi Kultuuri Instituut tähistep soom kultureripäälinna aastel veerändsaande

Gili Kaia,
Mulgimaa söber

Just 2021. aastel, ku Mulgimaa kand soome-ugri kultureripäälinna aunime, tähistep mulgi keele ja kultureri allaoidmise jaos asutet Mulgi Kultuuri Instituut 25. sünnipäevä. Miande om instituudi luumise lugu ja osa prildat-sen mailman, kõneleve instituudi juhateje Grenbergi Ave, mulgi keele õpeteje Laande Alli ja mulgi keele ja kultureri asjatundai Ilves Kristi.

Edimest kõrda kaeti Mulgi Kultuuri Instituudile (MKI) enge sissi puhude 25 aastet tagasi, ku Mulke Selts Villändin akas Ilmeti Kaupo, Ruubeli Ülo ja Seederi Helir-Valdori iistvedämisege instituuti luuma. Iismärk olli alla oida mulgi kiilt ja kultureri. "A sel aal asi peris käimä es lää, sest toetust, mes oles aviten tüü käimä panna, es tule valdu egä Villändi linna puult. Aig olli sihante," üt-lep perästine Mulgi Kultuuri Instituudi juht Laande Alli.

1999. aastel olli instituudil justku tõine tulemine, sös kõrraldedi Mulgi Instituudi tüü ümmer, sest asja-aamine olli soiku jäänu. Luudi Mulgi Kultuuri Instituut, mille osaniges saive aalu-lise Mulgimaa viie kihelkonna selleaigse omavalitsuse.

Laande Alli tuletet miilde, et õigeste sai MKI jala ala sis, ku Sakala valis mulgi kultureri aaste tegijes. Kähen olli aaste 2002 ja instituudi kolmas tulemine. Instituudi edimeses palgalises

juhisi sai 2007. aastel Habakuke Kristel.

Ütine osa aaluuge

Prildane MKI juhateje Grenbergi Ave üt-lep, et mulgi kiilt ja kultureri oiave Mulgimaa juuri ja oma nägu ja just selle nimel instituut tüütep. MKI põhikirjaline sihik om oida ja edesi kanda mulgi kiilt, kultureriperändust ja endetäadmist, avite elu Mulgimaal edesi viia.

"Miu vanavanembe om siin elänu. Mia tahas kah rohkemb tääda ja tunda oma pere aalugu. Sii om sii ütine osa sellege, mes kunagi olli," arutep instituudi juhateje. "Ma ei tää, kas sii tulep aastidege, a mia pia väige lugu oma kodupaigast, inda kikke sedä, mes seop miut oma juurdege. Mia tunne, et miu kotus om siin – Mulgimaal."

"Pirle eläme ju tävveste üttemuudu mailman, oleme üttenägu, üttemuudu rõövin, akka-me kik inglise kiilt kõneleme. A ku mulk oma ruudulise söba õlgu pääle panep, näütäp sii kohe, kost ta peri om, ja paistap silmä. Sii om oopis midägi muud!" kõnelep mulgi keele õpeteje Laande Alli mulgis olemisest ja selle tähendusest mailman, kos elu kik aig muutup.

Alli arust käip siisama mulgi keele kohta kah: "Eesti kiilt ja mulgi kiilt om mõlepe vägä iluse. Ku rikas om üits vana kiilt! Mulgi keelel om nii pallu eri varjundit ja väärtust. Sii om Eestimaa kultureri rikkus, ku oiame mulgi kiilt elun oma laulen ja lastele edesi anden. Ku laseme sel rikkusel kadude, jääp Eestimaa poole vaesepes. Tuleve küll uvve tehnilise asja, nagu näütüses arvuti kiilt. A lina kasvatemise kiilt me

Mulgi Kultuuri Instituudi vangerd viave kolm kanget naist: Grenbergi Ave, Laande Alli ja Ilves Kristi. Üten naistege om pildi pääl

änäp varsti ei mõista, ku me sedä ei oia. Sii om rikkus, mida ei või eesti keele kõrvast ära kaote. Ku me oiame sedä kiilt oma raamatiden, paneme ta sõnaraamatuse ja aabitse, om sii mulgi keele päästmine. Kõnelemede mede mustridest või söögikultureri. Mulgi kiilt ja kultureri teeve mede silmäringi avarepes, sest sii om üits jagu mede aaluust."

Mede kigi ütine lugu

Ave sellätep, kudas instituut käis mõne nädäli iist päälinnan Et-nolaadal, kus tulli vällä, et Eesti inimese justku ei tunne oma rahvast. "Eestlase tääve, kus om

Türgi või Kreeka, mõistave inglise kiilt, a sedä, et oma kodumaal om kah eri murdekeele, täädas äbemedede vähä. Ommeti om sii mede kigi ütine lugu, mille üle me kik piias uhke oleme ja sedä indame."

Mulgi keele ja kultureri asjatundai Ilves Kristi üt-lep, et mulgi kiilt ja kultureri om vaja oida selleperäst, et sii om mede perisosa. "Sedä ei ole mailman mitte kunnigil mujal. Sii om peris mede oma ja meile loomulik, käip medege kokku. Meil om tegeliguld prilla peris kiire, sest sii kik om kadumen. Viil om mõni inime, kes mulgi kiilt, kultureri ja perimust tunnep. Või olla, et 20 aaste peräst ei ole enämb kedägi, kelle käest küside," tunnep ta muret mulgi kultureri kadumise peräst, mida MKI oma tegemistege kaep ära oida.

"Prilla om perämine aig ära otsuste, kas me tahame oma juuri elun oida. Mia arva, et meil ei ole õigust oma latsi ja latselatsi sellest ilma jättä. Joba keskian inimesegi üt-leve, et kuigi na om latsepõlven kodun kõnelnu, ei mõista na mulgi kiilt enämb äste. Egä me ei akka ju Saare- või Setumaalt mulke manu tuuma. Mede oma inimese om mede varandus!" kinnitep Ilves Kristi.

Ta usup, et prildane kultureri rikkus ja võimalus lõpmede pallude asju vahel valide tõukap perimuskultureri kadumist tagast: "Paarsada aastet tagasi olli

mõnikümmend süüki, mida inime sei. Prilla om neid tuhandit. Sama lugu om keelte ja kommetege, esieränis noordel aap sii kirevus pää segi. Nüüd om vaja selg sirgu aade ja oida sedä, mes meil viil oma om."

Tõrva linn ku ää iiskuju

Õnnes om kolme mulgi naise sõnade perrä mulgimiilsit inimesi järest rohkemb, sest oma kultureri om nüüd kah uhkuse asi. "Tõrva linn om mõistan mulgi asja väige äste ende kasu käända. Nende uvve viimõnula man om tubliste mulgi mustrit tarvitet, kõnelemede ilusast uvvest linnasüämest, mes om mulgi märke najal luudu. Kes sis viil piias neid tarviteme, ku mitte mulgi esi?"

Veerändsaa aaste sissi om mahtunu ulka sündmusi ja kõrdaminekit, millest egäüits om aviten oma muudu mulgi kiilt ja kultureri edesi viia. Laande Alli jaos om üits neist Mulgi pidu – temä suur unistus, mes täide läits ja edesi kasvap. "Sel suvel ma näi, kudas rahvas om peo omas võtten," kõnelep Alli uhkusege pidust, mes tõi juulikuul kokku nii noore ku vana mulgi kultureri austeje ja oidje.

Elutüü – noore, kes oiave Mulgimaad süämen

Viil om Allile tähtis laste vullklooripäev, mes koroonä peräst om

Üits selle suve suurembit ettevõtmisi olli Mulgi pidu, mes peeti Karksi pargin. Pildi pääl om rongikäik, kos ihenotsan ollive iki mulgi esi. Pilt: TaaVID Meedia

Soome-ugri keele juubelit

...jäänu kah mulgi miis Raba Kristjan.

Pildi: MKI

nüid kannate saanu. "Sii om 25 aastet käinu, mes näütäp, et tedä om vaja. Miu jaos om elutüü laste ja noordege tegelemine. Aabits, sõnaraamat, tüüvihi – sii kik om miu elutüü. Ku 20 aastet tagasi akassime kuulen mulgi keelest kõneleme ja sedä õpeteme, es ole lastele midägi ütten võtta. Pirle saap kuulmeister minna lassi ette ja materjaali om olemen."

Grenbergi Ave ütlet, et om süämeest tänulik Allile ja Kristile, kes om mulgi asja raskuste pääle vaatemedede edesi viinu. "Neil om kik aig kindel sihk silme ihen – oida ja edesi kanda mede kiilt ja kultuuri. Tänu tüüle, mes om instituudin enne tettu, ja inimestele, kes om sedä asja iist vedänu, oleme saanu rohkemb pildi pääle ja ende tüüd laiembelt näidäde. Soome-ugri kultuuripäälinna aaste om kah Mulgimaad tubliste kuulsambes tennu nii Eestimaa inimeste ku mede õimurahvaste ulgan. Meil om väige ää kuuntüü eri asutuste, MTÜ-de ja inimestege. Ja sii lääp järest parembes."

Mulgikiilne aakirjandus

MKI 25 aaste pääle tagasi vaa-deten om Ilves Kristi uhke mulgikiilse aakirjanduse üle. "Kui pallu soome-ugri rahvit saave prilla üteld, et neil om omakiilse uudise? Sii om väige suur asi, et meil nii om. Mulgikiilse raad-

Tarvastu mulgi keele ring käis suvel Mulgimaa päälinnan ja Mulgi vallon uvireisil.

MKI iistvedämisege sai minevaaste teos edimene mulgikiilside laule võistelus, mes tõi mulke lauluvakka 12 uut omakiilset laulu ja konsserdile saalitävve kullejit. Pildi pääl om võidulaulu viisi autur Toomsalu Liisi, MKI juhateje Grenbergi Ave, Mulgi vanemb Malingu Arvo, mulgi keele õpeteje Laande Alli ja võidulaulu sõnade autur Ilves Kristi.

Pilt: TaaVID Meedia

ju-uudise ollive edimest kõrda Vikerraadjun 16 aastet tagasi ja na kestäve siimaanani. Miu jaos om tohutu rõõm sii, et ma iki viil levvä uusi inimesi, kellege mulgi keeli kõnelde."

Aaleht Üitsainus Mulgimaa om ilmunu aastest 2008. "Habakuke Kristel tulli mõttege akate oma mulgikiilset aalehte vällä andma. Ma imeste, kudas ta jules selle tüü mulle anda, inimesele, kes es tää sel aal midägi aalehte tegemisest. Tillembe, aga kah tähtis asi om mede oma Mulgimaa lavvamäng. Mulgimaa oma inimeste vällä mõtel-

du, joonistet ja ellu viit mõttest kuni karbini," kõnelep Kristi uhkusege lavvamängust, mes viip sõõrile ümmer Mulgimaa.

Suurt äädmiilt tunneve naise kah mulgi keele ringe üle, millege Alli omal aal akatust tei. Tarvastun tegutsep murdering joba 2007. aastest pääle, Tõrvan 2015. aastest ja Abja ring tetti uvveste valla 2018. Egä aaste tullep uusi uvilisi kah manu.

Mulgi kiil kuulese

Ave ütlet, et mulgi keele uvilisi om üle Eesti. Kik kolm naist ar-

vave, et oma kandi keele ja kultuuri õpmine võis olla joba riigi puult kuulen sehen. "Tüüteme selle ääs, et mulgi kiilt ja kultuuri saas õppi kah arvuti tiil, et oles mulgi keele e-õpe, mida uvilise saas tarvite egäl puul. Sii tõmbas kah rohkemb latsi ja nuuri manu."

Laande Alli ütlet, et näituses Kitzbergi gümnaasiumin saave keskkoolinoore valide omal mulgi keele ja kultuuri tunni. Tarvastu gümnaasiumin om mulgi keele tunni viienden lassin kigile. "Tahas, et oles rohkemb julgit kuule, kes sedä tiis," õhu-

tep Alli tõisi kuule kah mulgi kiilt õpeteme.

Ave jutu järgi om prilla kige tähtsamb kasvate pääle nuuri, kes kannas edesi oma kiilt ja miilt. "Alli ja Kristi om puul elu seisän mulgi keele ja kultuuri iist. Meil om vaja rohkemb inimesi kigist omavalitsustest, kes tegutses Mulgimaa asjuge ja kannas mulgimiilsust süämen. Mulgimaa om ju mede kigi varandus, mida piame ütenukuun oida ja kaitsma."

Mulgi kiil: Ilves Kristi

Nalla kah

Ambatohter tuli vihat-
se näoge oma kabinetist vällä,
omal lõug värisi.

Õde kokkusi sedä näten pe-
ris ärä ja küsse: "Mes nüid? Kas
väige rasse lugu?"

"Jah, kundel om raha ku
raba, a kik amba om terve," kost
ambatohter.

Ämm kohmitsep ratta man.
Väimisi õikap aknest: "Kos sa
nüid mineme akkat?"

"Surnuaida."

"Ää küll. A kes ratta tagasi
tuup?" uurip väimisi.

Vanaätt tulep valimisjaos-
konda ja uurip: "Kas miu naine
om joba valimen käinu?"

"Kohe vaateme järgi. Jah, ta
om joba ärä käinu ja oma allkir-
ja siia ala pannu. Kas te sis ütten
ei elägi?"

"Ei elä. Ta om joba 15 aastet
surnu, a egä kõrd käip valimen.
A kokku ei trehvä me siin kuna-
gi."

Miis küsip resturaanin et-
tekandja käest: "Kas teil suppi
om?"

"Üits om."

"Miande?"

"Limbiernesupp."

"Nii om ju kaits esi suppi!"

"Nüid om üits – meil olli
potti vaja."

"Ma löüsi tuhat eurut ja pan-
ni 200 kohe kõrva."

"Mesjaos?"

"Ommukus."

"Kas puu järgi saap ärä üt-
elde, kos om põhi, kos lõune?"

"Iki saap. Kuusk om põhi,
palm om lõune."

EESTI
RAHVAKULTUURI
KESKUS

Tule, tii tutvust mulgi keele ja kultuurige!

Abja murdering

Kokkusaamise kaits kõrda kuun nelläbelt kell 18
Abja raamatukogun. Õpetep Alli Laande.
Küsi manu tel 523 9232 või alli.laande@gmail.com.

Tarvastu murdering

Kokkusaamise kaits kõrda kuun kolmabeld kell 15
Mustla pääl Tarvastu raamatukogun. Õpetep Kristi Ilves.
Küsi manu tel 5344 8176 või kristi2205@gmail.com.

Tõrva murdering

Kokkusaamise kaits kõrda kuun riideld kell 16
Tõrva raamatukogun. Õpetep Kristi Ilves.
Küsi manu tel 5344 8176 või kristi2205@gmail.com.

Mulgi keele ja kultuuri koolitus

Koolitusele om oodet kuulmeistre, lasteaiaõpeteje,
ammatnigu, kultuuritüüteje, ettevõtja ja kik tõise,
kel võip täadmisi mulgi keelest ja kultuurist vaja minna. Kok-
kusaamise kõrd kuun kell 14.00-17.30 Mulgimaal.

Keväde saap tunnistuse kah!

Õpeteve Alli Laande ja Kristi Ilves.

Järgmine kokkusaamine 20. oktoobrel Mulgi vallan
Kulla leerimajan. Uuri täadust ja anna ende tulekust täädä
kristi2205@gmail.com või tel 5344 8176.

Mulgi keele ja kultuuri õpmine om osalistel ilma rahate!
Lüü julgeste kampa!

Mulgi keele õpmist kamandep Mulgi Kultuuri Instituut,
rahage avitep Rahvakultuurikeskuse Mulgimaa
perimuskultuuri toetamise meede.

NB! Ku tulet ringi või koolitusele, ole terve ja
võta koroonatõend ütten!

www.mulgimaa.ee

Lafsele

Kivide kõne

Ennemuiste mõistan kivi
inimeste viisi kõnelde.

Miis akanu omale tare ehte-
me ja tahtan selle jaos kive võtta.
A edimene kivi akanu palume:
"Ärä miu võta, sa ju näet esiki, et
miul ei ole määnestki ilu!"

Miis jättangi selle kivi sinna-
paika ja lännu tõise manu.

Sii akanu kah palume: "Ärä
miu võta! Sa ju näet, et miule
om sammel pääle kasunu, miu
ei ole kennigi liiguten, ärä sia
kah miu putu!"

Miis lännu edesi. Tii pääl
nännu viil ütten kivi ja mõtelnu
omaette: "Oot-oot, ma roovi viil
kõrra! Selle kivi ma vii küll oma
tarele nukakivis."

Kivi akanu pahandeme:
"Küll olet sia iki miis, ää kivi
mant tullit ärä ja miu tühipallast
akkat nüid võtma! Mia ei ole ju
summagi ehituse jaos kõlvuli-

ne."
Sedäviisi jäänugi sii miis ja
tõise mihe kah kividest ilma ja
tennu oma uune peris mulla
pääle. Selleperäst olevetki puha
vana talutarede mulla pääle ehi-
tet.

Viimäte vaadetu, et sedäsi ei
saa tarede suguki ilusa, ja sellest
aast pääle pantu kivide keele
kinni, et na enämb kõnelde ei
saa.

Eesti rahvajutt
Mulgi kiil: Ilves Kristi

Värvi tare
iluste ärä ja
mõtle, kas
sii om ehitet
kah mulla
pääle!

Ruute sissi om ärä paetet 10 täädä-tuntu inimest, kes om peri
Elme kihelkonnast:

Lembit EELMÄE, Hendrik ADAMSON, Salme ILMET,
Jaak AAB, Jaan SOOTS, perekond TAUL, Eduard VÄÄRI,
Magnus KIRT, Viive ERNESAKS, Karin LUTS.

Otsi vällä! Loe edes- ja tagaspidi, alt üles, ülevest alla ja viltu kah!

G	H	B	V	U	I	L	M	E	T
M	A	E	M	I	N	U	J	N	M
A	B	R	E	O	P	T	O	Ü	S
T	Õ	K	V	L	J	S	S	M	Ä
Õ	V	I	G	M	M	O	H	Ü	L
O	H	R	B	A	O	Ä	N	D	O
B	M	T	D	T	Ü	M	E	U	J
S	K	A	S	E	N	R	E	L	M
H	R	U	V	Ä	Ä	R	I	T	K
Õ	B	L	Ü	O	D	S	G	O	Õ

Sääjä sõna õigeste rivvi, sis saat üte vanasõna.

OM KU TARGEMB KUNINGAS SÜGÜSE
KARJAPOISS KEVÄJE.

Mulgi Kultuuri Instituudi vällanne Üitsainus Mulgimaa

Aalehe välländmist toeteve Eesti Ravakultuuri Keskuse Mulgimaa
perimuskultuuri toetamise abinõu, Tõrva, Mulgi ja Viljandi vald.

Toimetus:

e-post: kristi@mulgimaa.ee

post: Mulgi Kultuuri Instituut, Leerimaja,

Kulla küla, Mulgi vald, 69509 Viljandimaa

toimendei: Kristi Ilves, tel 5344 8176

Toimendusel om voli kirjatükke parande ja lühembes tetä.

MULGI NÄDÄL 11.-18.10.2021
ÜLE MULGIMAA

12. oktoober –

MULGIMAA LIPU PÄEV

Kogunemine kell 10
Mustla pääl Mulgi Majaka man

- Rongikäik Tarvastu Gümnaasiumi mant 10.10
- lipu eiskamine
- tervitusesõna
- tillike konsert

Kik uvillise om oodet! Ku om, pane selgä midägi
rahvuslikku ja võta ütten Mulgimaa lipp!

Kell 12 lääp päev edesi Mustla kohvikun mulgi
sõnaraamatu 1. köite veebiversiooni tutvustuse ja
sõnaraamatide seminarige
(vaja osavõtmisest enne täädä anda).

Mulgi Kultuuri Instituut kutsup üles kõrraldeme
nädäli sihen teemakohatsit välläpanekit, loengit,
konserte, tüükambrit aridusasutusten,
raamatukoguden, noordekeskusten jm,
pakma mulgi süüke, kandma rahvarõovit.

Rohekmeb täadust www.mulgimaa.ee,
mki@mulgimaa.ee, tel 585 7355.